

ÉÉN WERELD, ÉÉN GEZONDHEID

Exotische dieren

*Plan voor een verantwoorde
handel op ecologisch en
gezondheidsvlak*

2024-2029

Iguana

Inhoud

Editorial: één wereld, één gezondheid	3
Reikwijdte van het plan	5
Uitwerking van het plan	6
Context	9
Waarom is het zo dat het plan ...	14
Samenvatting van de acties	15
AS 1 Kennis vergaren	18
AS 2 Voortdurend verzamelen en centraliseren van gegevens	38
AS 3 Controleren	44
AS 4 Uitvoeren	53
AS 5 Sensibiliseren	61

Legende

- Te ondernemen actie op administratief of wettelijk niveau
- Wetenschappelijke of juridische studies die moeten worden opgestart
- Kalender
- Verantwoordelijke
- Verwachte budget¹
- Nood aan human resources²
- Link met een ander plan
- Link met andere acties
- aanvullende informatie

¹ Hoog = tussen 100 K en 200K; Gemiddeld = tussen 50K en 100K

² Hoog = extra personeel nodig; Middelmatic; personeel moet uit bestaande teams worden gehaald.

Editorial: één wereld, één gezondheid

De handel in exotische dieren omvat een grote verscheidenheid aan diersoorten. Het gaat niet enkel om levende dieren maar ook dode dieren, verwerkte producten (bijv. muziekinstrumenten, juwelen, sculpturen), bijproducten (bijv. huid, beenderen of hoeven) of vlees.

Deze handel is sinds de jaren '90 sterk veranderd, in het bijzonder door de mondialisering en de opkomst van de e-commerce. Dat heeft geleid tot een toename van de uitwisselingen en tot grote economische belangen. Exotische dieren zijn heel gewild en heeft zich mondiaal een grote illegale markt ontwikkeld. Die levert jaarlijks honderden miljoenen euro's op en is na drugshandel, handel in namaakgoederen en mensensmokkel de meest lucratieve illegale handel. Door zijn verborgen en gediversifieerde aard is deze handel uiterst moeilijk te bestrijden.

Sinds de jaren '70 bestaat er een internationaal verdrag dat de handel van in het wild levende bedreigde dier- en plantensoorten reguleert op basis van instandhoudingscriteria. Dit verdrag is beter gekend onder de naam 'CITES-verdrag'. Het verdrag heeft momenteel betrekking op zo'n 6610 diersoorten waarvoor beschermingsmaatregelen gelden om het voortbestaan van deze soorten niet te bedreigen.

Aras (papegaai)

Er zijn momenteel meer dan 1.250.000 diersoorten op aarde. Een deel van die soorten wordt verhandeld en een aanzienlijk aantal daarvan vallen niet onder het CITES-verdrag. Bepaalde heel geëerde exotische dieren zijn niet op de CITES-lijst opgenomen. Dat geldt bijvoorbeeld voor de meeste amfibieën, die op wereldniveau nochtans een sterke achteruitgang kennen. Het wegnemen van dieren uit wilde populaties om te verhandelen, kan negatieve gevolgen hebben de biodiversiteit in de landen van herkomst. Daarom moet rekening worden gehouden met de mogelijke gevolgen van de handel voor het verlies aan biodiversiteit. Voor soorten die niet worden beschermd door het CITES-verdrag stelt zich bovendien de vraag of ze legaal of illegaal zijn verkregen en geëxporteerd uit het land van herkomst, afhankelijk van de nationale regelgeving die daar van kracht is.

Bepaalde uitheemse dieren kunnen invasief worden: van zodra zij zich in het milieu hebben verspreid, blijkt de uitroeiing ervan meestal uiterst duur en - soms - onmogelijk. Zij kunnen uitheemse dieren grote problemen veroorzaken, aangezien ze het vermogen hebben een ecosysteem te verstoren via concurrentie, predatie of door het overbrengen van ziektes op de inheemse soorten. Exotische dieren kunnen drager zijn van ziekteverwekkers en de handel erin kan de overdracht van ziektes in de hand werken. Invoer van bepaalde amfibieën vormt bijvoorbeeld een gevaar voor de introductie van ziektes voor wilde populaties in de Europese Unie.

Een gezelschapsdier, al dan niet exotisch, biedt een onmiskenbaar voordeel voor de mens, onder meer voor de geestelijke gezondheid. Leven met dieren is echter niet zonder risico's, en meerdere ziektes kunnen het gevolg zijn van het contact met gezelschapsdieren. Een goede hygiëne alsook regelmatige opvolging door een dierenarts zijn dan ook zeer belangrijk. Het is ook van cruciaal belang om voor het dier een omgeving zonder fysieke of psychologische stressfactoren te voorzien. Dat geldt des te meer voor exotische dieren, aangezien zij specifieke behoeften hebben met het oog op hun gezondheid.

De handel in exotische dieren is voorwerp geworden van wereldwijde bezorgdheid in verband met de mogelijke introductie van zoönotische ziektes (ziektes die van dier op mens kunnen overgaan). De COVID-19-pandemie, die eind 2019 uitbrak en begin 2020 ook Europa bereikte, zou mogelijks een zoönotische oorsprong kunnen hebben en verbonden zijn aan de versmarkten ('wet markets', voedselmarkt) waarop huisdieren en wilde dieren worden verkocht, soms illegaal en zonder gezondheidscontrole. Exotische dieren kunnen drager zijn van ziekteverwekkers en de handel erin kan de overdracht van ziektes in de hand werken.

Wetenschappers hebben de handel in exotische dieren en de handel in illegaal wild vlees overigens aangeduid als een van de risicofactoren voor het ontstaan van zoönotische ziektes en mogelijke toekomstige pandemieën. Wild vlees is een probleem in zijn illegale dimensie. Het is van belang de problematiek van illegaliteit te scheiden van de legale handel in vlees van exotische dieren (zoals kangoeroe-, slangen-, krokodillenvlees, ...), die wel is toegestaan en die omkaderd wordt door Europese wetgeving. Het is de illegale invoer van vlees van exotische dieren die op Europees niveau risico's kan opleveren voor de gezondheid van mens en dier alsook voor de biodiversiteit.

De doelstelling van voorliggend plan is om in België tot een verantwoorde handel in exotische dieren in de volledige keten te komen die tegelijkertijd tegemoetkomt aan de uitdagingen op het gebied van volksgezondheid, diergezondheid en bescherming van de biodiversiteit. Het plan is bijgevolg gericht op het opvoeren van de strijd tegen de illegale handel in exotische dieren en wild vlees.

Als leidraad voor de acties van het plan wordt de 'Eén wereld, één gezondheid'-benadering, ook wel de 'One World, One Health'-approach' genoemd gebruikt. Het gaat om een benadering die gepromoot wordt op internationaal niveau en die gebaseerd is op de vaststelling dat de gezondheid van mens, dier en ecosystemen (of milieu) nauw met elkaar verbonden en onderling afhankelijk zijn. "De gezondheid van de ene beïnvloedt de gezondheid van de andere". Dat onderling verband moet daarom op transversale wijze geïmplementeerd worden in het overheidsbeleid om een

algemene aanpak van de gezondheidsrisico's te garanderen en de instandhouding van gezonde ecosystemen te ondersteunen (preventie, controle en beheer). De 'Eén wereld, één gezondheid' benadering is ook geformaliseerd als onderdeel van het nieuwe actieplan van de Europese Unie tegen de handel in wilde dieren, en meer in het bijzonder via doelstelling 4: 'One Health'-benadering in aanmerking nemen in het kader van de regulering van de handel in wilde dieren en planten in herkomst-, doorvoer- en bestemmingslanden.³

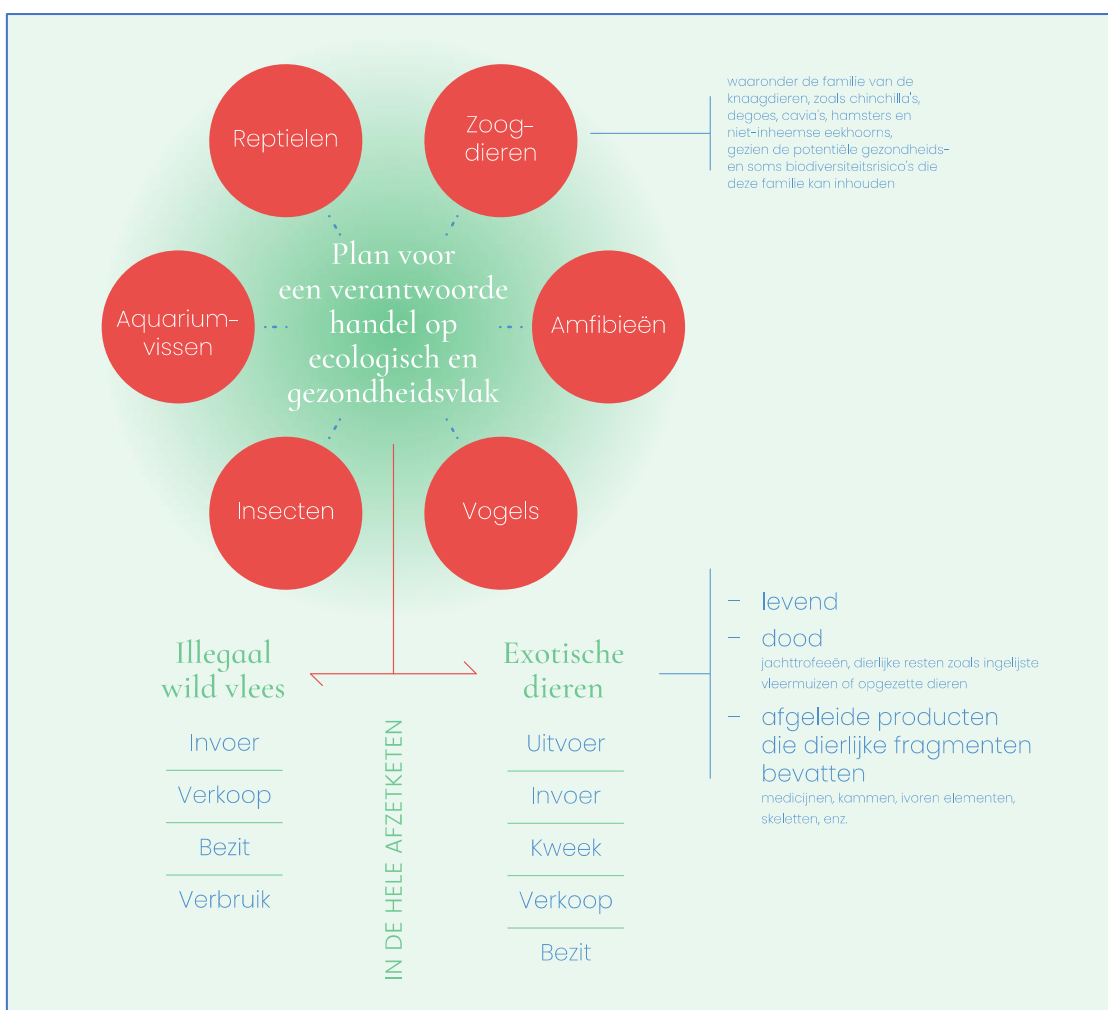
³ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, Herziening van het actieplan van de EU tegen de illegale handel in wilde dieren en planten, 2022, 354-355 final.

- De risico's onderzoeken van de verspreiding van zoönotische ziekten in verband met de handel in wilde dieren en afgeleide producten, zoals bushmeat (wildbraad);
- Gerichte maatregelen nemen om de risico's in de hele toeleveringsketen te verminderen, overeenkomstig de vier leidende beginselen van het Collaborative Partnership on Sustainable Wildlife Management, onder meer via projecten zoals het door de EU gefinancierde project 'Safety across Asia for the Global Environment' dat door het UNODC wordt uitgevoerd en het programma voor duurzaam beheer van wilde dieren en planten dat door de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties wordt uitgevoerd.

Reikwijdte van het plan

Het plan heeft een hele grote reikwijdte, omdat het betrekking heeft op een groot aantal exotische dieren en omdat het gericht is op drie soorten handel: de legale handel (bij wet uitdrukkelijk toegestaan), de illegale handel (bij wet uitdrukkelijk verboden) en de niet-gereguleerde handel (toegestaan, maar de rechtsorde komt niet uitdrukkelijk tussen om de handel te reguleren). Bepaalde diersoorten of activiteiten worden echter niet opgenomen in het plan, omdat de soorten ofwel al lang zijn gedomesticeerd of omdat de soorten al goed wettelijk zijn omkaderd.

Aangezien de nadruk ligt op de 'One World, One Health - Eén wereld, één gezondheid'-benadering, is het plan gericht op de integratie, op multidisciplinaire wijze, van de uitdagingen op het vlak van menselijke, dieren- en milieugezondheid. De interacties tussen deze drie dimensies vereisen de ontlocking van de benaderingen om zo de nodige synergiën te waarborgen.

Figuur 1: Reikwijdte van het plan

Worden niet door het plan in aanmerking genomen:

- exotische dieren die voor wetenschappelijke onderzoeksdoeleinden of dierproeven worden gebruikt of exotische dieren in dierentuinen. Zij vallen onder dierenwelzijn, een gewestelijke bevoegdheid. Dierenwelzijn wordt niet in dit plan opgenomen⁴;
- gebruiksdieren (kweekdieren voor de landbouw) en pluimvee⁵;
- gezelschapsdieren die al lang op Europees niveau zijn gedomesticeerd (katten, honden, fretten, paarden, ezels, konijnen, tamme ratten en tamme muizen);
- exotische planten (ondanks bepaalde gelijkenissen tussen de handel in exotische dieren en de handel in exotische planten);
- legaal wild vlees ('legal game meat'), namelijk het vlees van zoogdieren, vogels, amfibieën en reptielen (in de openlucht gehouden of gekweekt) dat legaal wordt verzameld en via de officiële en gereguleerde kanalen in de Europese Unie wordt binnengebracht voor menselijke consumptie. De handel in vlees van wildsoorten die op de CITES-lijst staan, is strikt gereguleerd. Legaal wild vlees omvat bijvoorbeeld struisvogel-, bizon-, lama-, kangoeroe- en krokodillenvlees;
- 'levensmiddel': elke stof of product die is verwerkt, gedeeltelijk verwerkt of onverwerkt is, bestemd voor menselijke consumptie of waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij bestemd is voor menselijke consumptie (bv. insecten op de markt gebracht voor menselijke consumptie).

Juveniele exotische vogels

⁴ Volgende wetgeving is hierdoor omvat: wetgeving over dierenwelzijn, wetgeving over dierentuinen en wetgeving over de bescherming van dieren die voor wetenschappelijke doeleinden worden gebruikt.

⁵ Exotische dieren die worden gefokt voor hun pels (wasbeerhond, wasbeer, Amerikaanse nerts) zijn niet opgenomen in het plan, gezien het verbod op dat type van activiteiten in de drie gewesten (van kracht in het Waals Gewest sinds 2015, in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest sinds 2018 en in Vlaanderen sinds 2023).

Uitwerking van het plan

Uitwerking, aanneming en implementatie van het plan

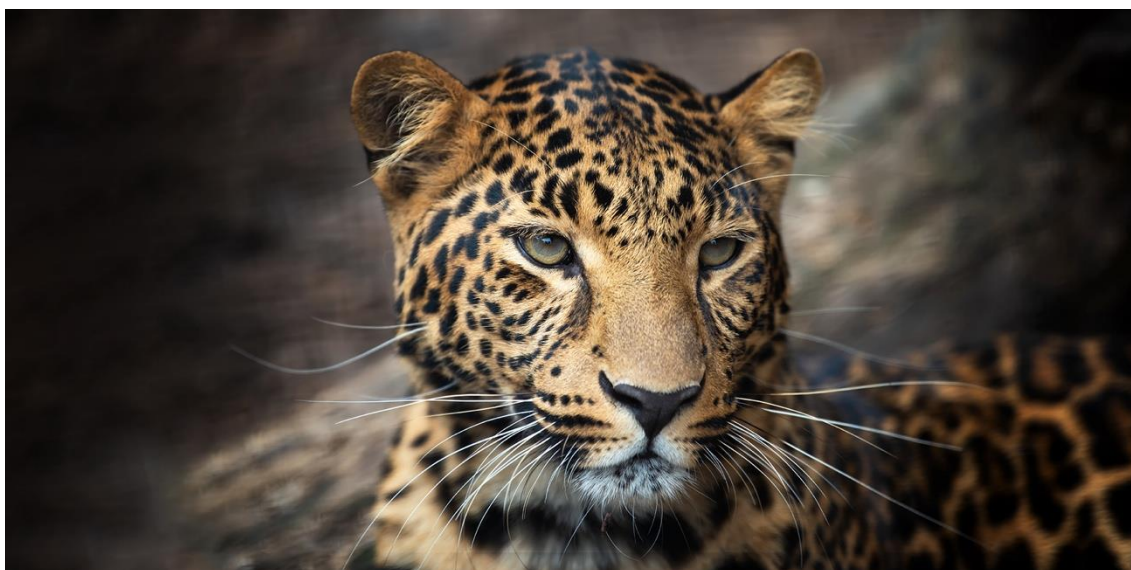
Het plan is uitgewerkt door de nationale Task Force 'Sustainable Wildlife Trade', die op 24 september 2020 door de uitgebreide Interministeriële Conferentie voor het Leefmilieu is opgericht. Het wordt gecoördineerd door het Directoraat-generaal Leefmilieu van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Het plan is opgebouwd rond 5 assen, die zijn onderverdeeld in een luik met betrekking tot levende dieren, dode dieren of exotische dierlijke producten, en een luik met betrekking tot wild vlees en een gemengd luik gecreëerd voor de acties die identiek zijn.

Het plan heeft een looptijd van zes jaar en voorziet in 45 acties die elkaar onderling ondersteunen. Ze zullen door de verschillende instanties worden uitgevoerd overeenkomstig hun bevoegdheden, het daarvoor voorziene budget en de prioritering. Sommige acties vallen uitsluitend onder de verantwoordelijkheid van de federale overheid of van de gewesten, andere acties zijn gemengd. De voorbereiding van de uitvoering van bepaalde acties kan een meer gedetailleerde programmering vereisen, op het vlak van inhoud en budget, met het oog op een coherente uitvoering van het plan.

Het plan heeft een indicatieve waarde, het creëert dus geen enkele bindende bepaling voor de bevoegde overheden. Elke afwijking van de voorschriften van het plan moet echter worden gemotiveerd.

Via de uitgebreide Interministeriële Conferentie voor het Leefmilieu zal een jaarlijkse evaluatie van het plan plaatsvinden om de voortgang van de uitvoering van de acties te analyseren.

De uitgebreide Interministeriële Conferentie voor het Leefmilieu heeft het plan op XXX aangenomen na organisatie van een openbare raadpleging die plaatsvond van 18 oktober 2023 tot 17 december 2023.

Jaguar

In het plan gebruikte terminologie

In overeenstemming met de 'één wereld, één gezondheid'-benadering zijn de werkzaamheden voor het opstellen van het plan multidisciplinair. Er moest dus een gemeenschappelijke terminologie worden overeengekomen. Eenzelfde begrip wordt immers soms verschillend gedefinieerd naargelang het gaat om de instandhouding van natuur of de gezondheid van mens of dier. Er wordt echter op gewezen dat de onderstaande definities enkel zijn bedoeld om het lezen van het plan te vergemakkelijken, zonder dat het gevolgen heeft voor de toepassing van de bestaande wetgevingen.

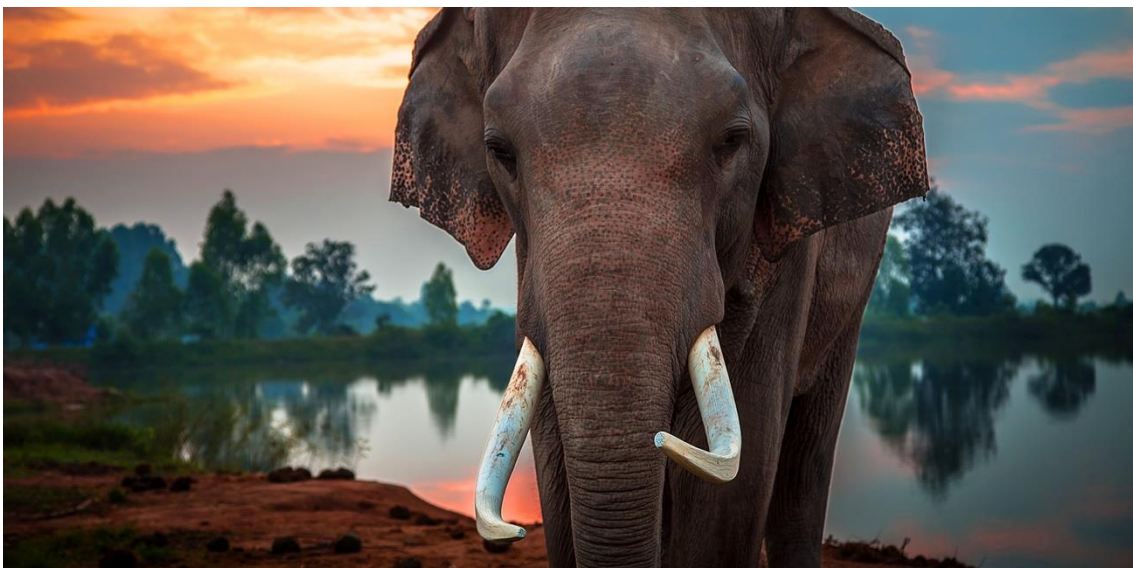
In het hele plan zal de term 'handel in exotische dieren' worden gebruikt. Die term geniet de voorkeur boven de formulering 'handel in wilde soorten', 'wildlife trade' in het Engels, omdat die formulering gewoonlijk verwijst naar de soorten die door het CITES-verdrag worden beschermd.

Onder 'handel' moet worden verstaan: een geheel van handelingen georganiseerd door een of meer rechtspersonen (bedrijven) of natuurlijke personen (privépersonen) met het doel een exotisch dier of een product daarvan op de markt te brengen onder de vorm van:

- het binnenbrengen, invoeren, uitvoeren met het doel het dier aan een derde partij te verkopen of ter beschikking te stellen;
- het te koop aanbieden, met inbegrip van de reclame en de aanbieding voor huur;
- het verkrijgen, houden of vervoeren;
- het tentoonstellen van een dier om het te verkopen;
- het verkopen, met inbegrip van verhuur, ruil en uitwisseling;
- het overdragen tegen vergoeding of gratis.

Onder 'exotisch dier' moet worden verstaan, een dier dat is geboren in een vreemd land of dat een buitenlandse oorsprong of eigenschap heeft en dat niet van de endemische nature in de Europese Unie voorkomt.

In de meeste gevallen betekent de term 'invoer' het commercieel of niet commercieel verkeer vanuit een derde land. Voor sommige acties is het echter ook zinvol om te kijken naar handelsverkeer binnen de Europese Unie of zelfs binnen België. Dat wordt verduidelijkt in die specifieke actie.

Aziatische olifant

Context

De handel in exotische dieren valt in België onder verschillende wetgevingen en maatregelen, naargelang de doelstelling natuurbehoud, diergezondheid of volksgezondheid is. Voor eenzelfde soort kunnen dus verschillende regels gelden.

Natuurbehoud

Natuurbehoud beoogt de instandhouding en bescherming van de inheemse flora en fauna, maar ook de ecosystemen die zich buiten België bevinden, in het bijzonder in het kader van het internationaal beleid met het oog op de instandhouding en bescherming van de fauna en flora. De federale overheid en de drie gewesten zijn op dit gebied actief, wetende dat de principiële bevoegdheid bij de gewesten ligt. Dat betekent dat elk gewest exclusief bevoegd is om de natuur en de op zijn grondgebied levende soorten, met inbegrip van de uitheemse soorten, te reguleren. De federale overheid van haar kant treedt bij uitzondering op in het kader van de invoer, de uitvoer en de doorvoer van exotische⁶ soorten en producten op basis ervan. De federale overheid is ook bevoegd voor aangelegenheden die door de Grondwet niet formeel aan de gewesten zijn toegewezen. Het betreft de residuele bevoegdheden. Dat is het geval voor het natuurbehoud in de Noordzee.

CITES

Voor de ecosystemen buiten België kan de handel in exotische dieren gevolgen hebben voor het natuurbehoud, bijvoorbeeld wanneer de soorten op grote schaal uit de natuur worden weggehaald zodanig dat de populaties drastisch worden gereduceerd of afkomstig zijn van niet-duurzame of zelfs illegale exploitatie.

De bekendste regeling voor soorten-bescherming is het 'CITES-verdrag', dat zo'n 6610 diersoorten en

34.310 plantensoorten (zo'n 40.900 soorten in totaal) reglementeert. Het is een internationale conventie, aangenomen op 3 maart 1973, die de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten regelt. Het doel is ervoor te zorgen dat de internationale handel in wilde dieren en planten het voortbestaan van de populaties waartoe zij behoren, niet in gevaar brengt. Er zijn drie bijlagen opgesteld (Bijlagen I, II en III) waarin de soorten worden opgelijst naargelang hun nood aan bescherming tegen overexploitatie. Op nationaal niveau wordt het CITES-Verdrag geïmplementeerd via de Europese (EU-)verordeningen en hun vier bijlagen⁷, aangevuld met de Belgische CITES-wet van 28 juli 1981 en zijn koninklijk uitvoeringsbesluit van 9 april 2003. De uitvoering van het CITES-verdrag is een gemengde bevoegdheid.

⁶ In de wet van 08/08/1980 over institutionele hervormingen wordt specifieke terminologie gebruikt en wordt er verwezen naar 'uitheemse soorten'.

⁷ bijlage A: met uitsterven bedreigde soorten en handel alleen in uitzonderlijke gevallen toegestaan;

bijlage B: soorten die niet rechtstreeks met uitsterven worden bedreigd maar dat wel zouden kunnen zijn, en handel toegestaan maar beperkt;

bijlage C: soorten waarvan de handel in een specifiek land wordt gereguleerd;

bijlage D: soorten waarvan het volume van de invoer in de EU wordt gemonitord.

Invasieve uitheemse soorten

Invasieve uitheemse soorten worden beschouwd als de op twee na belangrijkste oorzaak van de achteruitgang van de biodiversiteit op wereldniveau, na de vernietiging of aantasting van ecosystemen en de niet-duurzame exploitatie van de biodiversiteit.

Invasieve uitheemse soorten hebben een negatief effect op de biodiversiteit en de inheemse soorten en brengen ze soms tot uitsterven, onder meer via mechanismen van concurrentie, predatie of verspreiding van ziektes. Zij kunnen ook de werking van de ecosystemen en de goederen en diensten die zij leveren, ernstig verstoren en gevolgen hebben voor de economische activiteiten en de volksgezondheid. Op Europees niveau schatte de Europese Commissie in 2012 dat er ongeveer 2000 invasieve uitheemse soorten aanwezig waren (op de ongeveer 20.000 exotische soorten aanwezig op het Europese grondgebied).

Amerikaanse stierkikker/brukkikker (invasieve uitheemse soort)

© DOMIN DALESSI

Om de schadelijke effecten van invasieve uitheemse soorten op het milieu te voorkomen en in te perken is in 2014 een Europese verordening⁸ aangenomen. Die voorziet in verbodsmaatregelen om te vermijden dat de soorten het Europese grondgebied binnenkomen of zich binnen de Europese Unie verspreiden alsook in beheerverplichtingen wanneer de soorten zich op het grondgebied hebben gevestigd. Momenteel zijn er 88 soorten die van belang zijn voor de Unie opgenomen, waaronder 47 diersoorten⁹. Het proces om soorten aan de lijst toe te voegen vindt regelmatig plaats, op basis van een door de Europese Commissie opgestelde voorstellijst en volgens een procedure die meerdere stappen omvat, waaronder het voorleggen van deze lijst aan de Wereldhandelsorganisatie.

De federale overheid, de gewesten en de gemeenschappen hebben in 2019 beslist om de aanpak omtrent invasieve uitheemse soorten te coördineren via een samenwerkingsakkoord¹⁰ om de Europese verordening uit te voeren. In juni 2022 is een nationaal actieplan voor de aanpak van de onopzettelijke introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten aangenomen¹¹. Wanneer eenzelfde actie betrekking heeft op beide plannen, wordt een verwijzing opgenomen om de samenhang te waarborgen.

⁸ Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten.

⁹ Zie <https://www.iasregulation.be/fr/350/> (het Belgische nationale portaal over invasieve uitheemse soorten).

¹⁰ Samenwerkingsakkoord van 30 januari 2019 tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten.

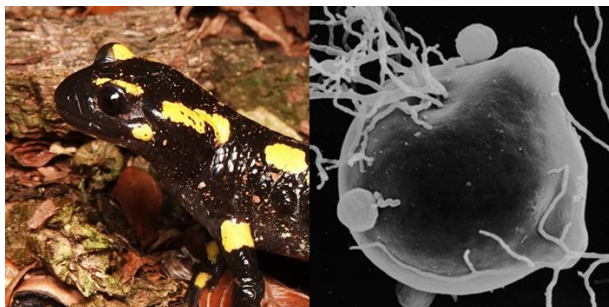
¹¹ <https://www.iasregulation.be/nl/129/>.

Dierengezondheid

Dierengezondheid is een gedeelde bevoegdheid van de federale overheid en de gewesten. De federale overheid is bevoegd om de normen betreffende dierengezondheid te definiëren, behalve voor in het wild levende dieren, waarvoor de gewesten bevoegd zijn. Op het federale niveau zijn de normen ter preventie en controle van ziektes opgenomen in de dierengezondheidswet van 24 maart 1987.

Ziekteverwekkers met impact op exotische en/of in het wild levende dieren

© UGent

Europese vuursalamander (links) en schimmel *Batrachochytrium salamandrivorans* (rechts)

Bepaalde ziekteverwekkers kunnen verspreid worden via de handel in exotische dieren en kunnen een negatief effect hebben op dieren in gevangenschap en inheemse in het wild levende dieren. De vastlegging van normen in verband met de gezondheid van exotische dieren op het Belgische grondgebied wordt door het Europese niveau aangestuurd. Dat geldt bijvoorbeeld voor exotische salamanders, waarvoor in het

kader van de handel erin, Europese beperkende maatregelen werden genomen tussen 2018 en 2022 om de introductie en verspreiding van de ziekteverwekker '*Batrachochytrium salamandrivorans*' (Bsal) te vermijden. Die specifieke maatregelen zijn nadien door de Europese Commissie niet verlengd. Momenteel is een deel van Wallonië getroffen door deze Bsal-schimmel maar sinds 2018 zijn er bewakings- en beheersmaatregelen genomen bij in het wild levende dieren in de drie gewesten. Het is belangrijk om te voorkomen dat deze schimmel opnieuw in België zou worden geïntroduceerd via de handel in exotische dieren.

Illegaal wild vlees

© FOD Volksgezondheid

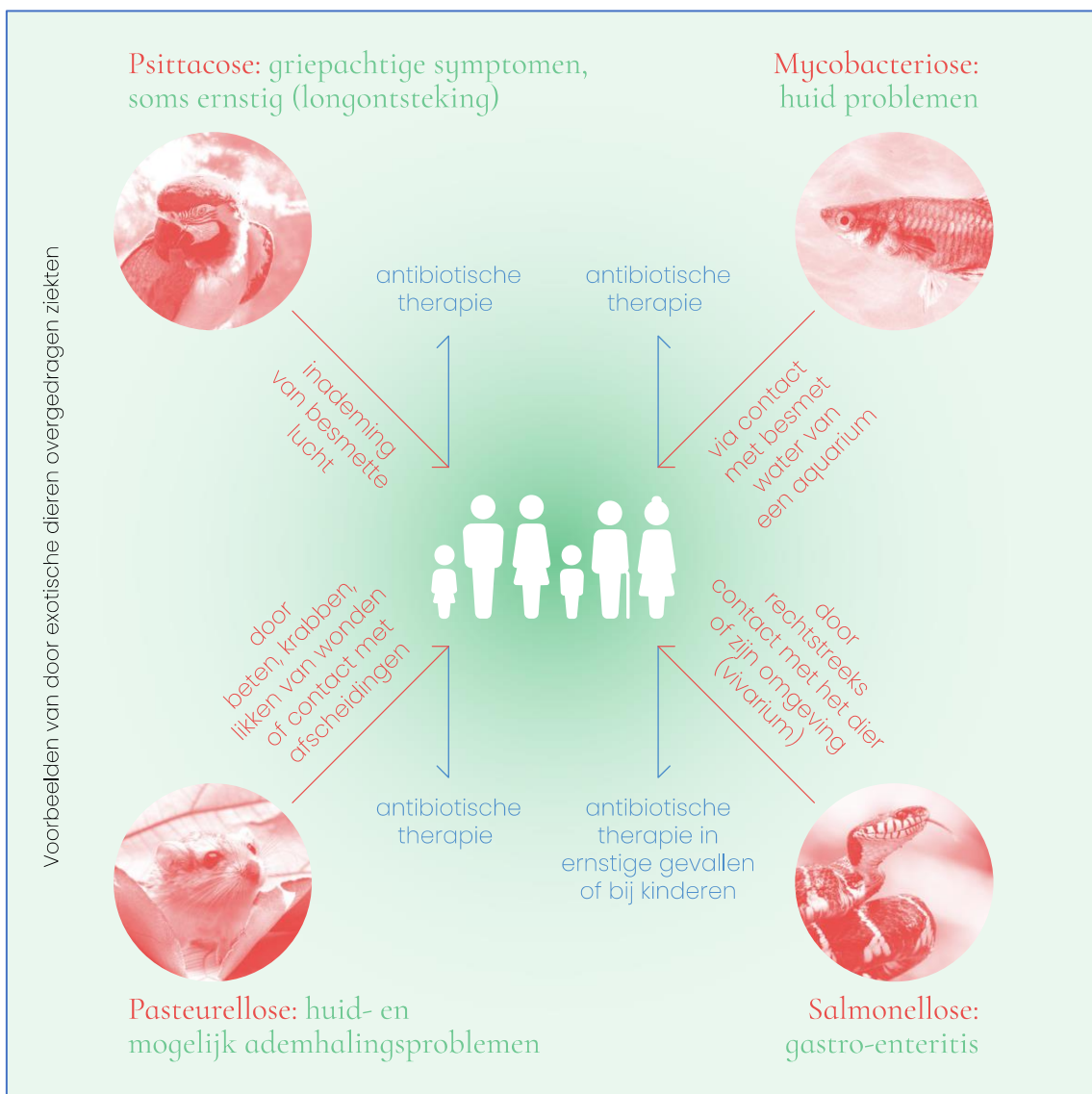
Illegaal wild vlees in beslag genomen tijdens grenscontroles (Gambiahamsterrat)

Ziekteverwekkers die schadelijk zijn voor de gezondheid van dieren (gedomesticeerde of wilde soorten), kunnen ook worden verspreid via de illegale handel in wild vlees, dit wil zeggen vlees van illegaal ingevoerde, verkochte of geconsumeerde wilde soorten. Daarom bestaat er een strikte reglementering op Europees niveau die reizigers verbiedt vlees (en andere voedingsmiddelen¹²) in te voeren in de Europese Unie, ongeacht of het gaat om vlees van wilde of gedomesticeerde dieren.

¹² Vis (vers, gefileerd, bereid of verwerkt) wordt niet beschouwd als vlees in de zin van de Europese verordening over het vervoer van dierlijke producten en voedingsmiddelen voor persoonlijke consumptie. Ze mogen nog steeds worden ingevoerd, maar slechts tot een limiet van 20 kg/persoon. Zie Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/2122 van de Commissie van 10 oktober 2019 tot aanvulling van Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft bepaalde categorieën dieren en goederen die van officiële controles aan grenscontroleposten zijn vrijgesteld, en specifieke controles van de persoonlijke bagage van passagiers en van kleine zendingen goederen die aan natuurlijke personen worden gezonden en niet bestemd zijn om in de handel te worden gebracht en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 142/2011 van de Commissie.

Volksgezondheid

Contact met dieren kan de menselijke gezondheid op twee manieren beïnvloeden. Contact met dieren is allereerst goed voor de geestelijke gezondheid en het algemeen welzijn. De interactie met een dier kan positief bijdragen tot de cognitieve, psychologische, sociale en affectieve ontwikkeling van de mens. Er kunnen echter risico's bestaan met betrekking tot de veiligheid, de verspreiding van ziekteverwekkers en het optreden van allergieën. Specifiek voor wat betreft gezondheidsopvoeding en preventieve gezondheidszorg zijn het de gemeenschappen die bevoegd zijn in België. De preventie en het beheer van ziektes die zich voordoen bij contact met dieren en de hygiënevoorschriften die van toepassing zijn voor bepaalde opvangomgevingen¹³ vallen aldus onder hun bevoegdheden.

¹³ Office de la Naissance et de l'Enfance' (ONE) en Kind en Gezin hebben in dit verband al gepubliceerd omtrent de risico's voor kinderen. Er zijn te volgen richtslijnen voor opvangomgevingen voor kinderen beschikbaar: <https://www.kindengezin.be/nl/thema/veiligheid/veilig-omgaan-met-dieren>. https://www.one.be/fileadmin/user_upload/siteone/PRO/Milieus_accueil/Flash_accueil/Dietetique-sante/FA21f--Un-animal-en-milieu-d-accueil.pdf.

De COVID-19-pandemie heeft het risico van overdracht van een dierlijke ziekteverwekker op de mens onder de aandacht gebracht. Deze overdracht tussen soorten is niet nieuw noch uitzonderlijk, gezien de grote verscheidenheid aan ziekteverwekkers die in de dierenwereld bestaat. Niet alle ziekteverwekkers afkomstig van dieren veroorzaken ziektes bij de mens, laat staan een pandemie. Er wordt echter geschat dat 75% van de te detecteren infectieziekten bij de mens zijn oorsprong vindt bij wilde dieren. Het proces van overdracht veronderstelt allereerst dat de ziekteverwekker moet muteren om de barrière tussen soorten te overwinnen. Die overdracht vindt plaats door rechtstreeks contact, via de omgeving (water, bodem, lucht) of via een drager (zoals muggen). Als de ziekteverwekker zich geografisch verspreidt, kan hij zich vervolgens wereldwijd verspreiden.

Het ontstaan van infectieziekten in een pandemisch stadium wordt bevorderd door verschillende factoren, zoals het soort ziekteverwekker (een ademhalingsvirus verspreidt zich bijvoorbeeld heel snel), de mondialisering van de uitwisselingen, de milieuverstoringen (ontbossing, exploitatie van en handel in wilde dieren en hun vlees, intensieve landbouw enz.) en internationale reizen.¹⁴ Het is de federale autoriteit die bevoegd is voor alle nationale noodmaatregelen die een pandemie vereist.

¹⁴ Bron: www.anses.fr.

Waarom is het zo dat het plan ...

De handel in alle exotische dieren niet gewoon verbiedt?

Een totaal verbod is niet wenselijk noch noodzakelijk: bv. de handel in CITES-dieren kan een positief effect hebben op het behoud van de populatie, omdat het CITES-verdrag ook zorgt voor drijfveren om de soort te behouden.

Het opleggen van een algemeen verbod is ook om juridische redenen niet mogelijk. De handel in dieren valt immers onder internationale en Europese rechtsregels die België moet naleven: de regels van de Wereldhandelsorganisatie, van het CITES-verdrag en van de interne markt van de Europese Unie. Om de handel te reguleren kan worden gebruikgemaakt van het systeem van beperkingen op de handelsuitwisselingen, maar dan moet aan verschillende voorwaarden worden voldaan. Ten eerste moeten de beweegredenen legitiem zijn, bijvoorbeeld om de biodiversiteit, de menselijke gezondheid of de gezondheid van dieren te beschermen, en moeten ze wetenschappelijk worden bewezen. De opgelegde maatregelen moeten ook in verhouding staan tot de doelstelling en mogen de nationale handel niet bevorderen. Als ons land zich niet aan deze regels houdt, zou België voor de rechter kunnen worden gedaagd. Beperkingen kunnen vooral worden opgelegd via internationale verdragen zoals CITES en Europese verordeningen inzake invasieve uitheemse soorten of diergezondheid.

Geen rekening houdt met de positieve lijsten die het houden van zoogdieren en reptielen toestaan alsook met de andere regels die in het kader van het dierenwelzijn zijn uitgevaardigd?

De werkgroep kreeg het mandaat om zich te concentreren op de acties omtrent natuurbehoud (bescherming van de biodiversiteit), volksgezondheid en diergezondheid.

Start met analyses uit te voeren in plaats van onmiddellijke actie te ondernemen?

Er moet eerst een studiefase plaatsvinden aangezien de handel in exotische dieren tot nu toe weinig is onderzocht, er op verschillende niveaus (federale overheid en gefedereerde entiteiten) acties worden ondernomen en er verschillende actiegebieden bij zijn betrokken (bescherming en instandhouding van de biodiversiteit, volksgezondheid en diergezondheid).

Samenvatting van de acties

Actie	Beschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029
AS 1 Kennis vergaren							
Werkerrein 1 De soorten en hun afzetketens kennen die momenteel in België in de handel zijn							
Luik Levende en dode exotische dieren en producten daarvan							
1	Analyseren van de invoergegevens						
2	Inventariseren van de gecommmercialiseerde exotische gezelschapsdieren						
3	Analyseren van de afzetketen						
4	Analyseren van de verkoopgegevens van de e-commerce						
5	Analyseren van de afzetketen van de e-commerce						
Luik Illegaal wild vlees							
6	Analyseren van de gegevens betreffende illegale invoer						
7	Analyseren van de bevoorradingsketen						
8	Verzamelen van gegevens over verkoop en consumptie						
9	Analyseren van de bevoorradingsketen						
Werkerrein 2 De gezondheidsrisico's en de noodzaak van bewaking van de ziekteverwekkers identificeren							
Luik Levende en dode exotische dieren en producten ervan							
10	Inventariseren van de risico's voor de gezondheid van mens, dier en biodiversiteit gelinkt aan invoer						
11	Inventariseren van de risico's voor de gezondheid van mens, dier en biodiversiteit gelinkt aan dierenwinkels en beurzen						
12	Analyseren van de behoeften aan monitoring en toezicht om het binnenbrengen van besmettelijke ziektes te voorkomen en de risico's te beheersen						
13	Analyseren van de behoeften aan monitoring en toezicht om verspreiding van besmettelijke ziektes via verkoop in dierenwinkels en op beurzen te voorkomen en de risico's te beheersen						
14	Implementeren van monitoring en toezicht op besmettelijke ziektes aan de grenzen, in de winkels en op de beurzen						
Luik Illegaal wild vlees							
15	Inventariseren van de aan de invoer gelinkte risico's voor de gezondheid van mens en dier alsook voor de biodiversiteit						
16	Inventariseren van de aan illegale verkoop en consumptie gelinkte risico's voor de gezondheid van mens en dier alsook voor de biodiversiteit						

17	Analyseren van de behoeften en de huidige wetenschappelijke capaciteit voor het uitvoeren van monitoring en bewaking van de gezondheids- en milieurisico's aan de grenzen						
18	Analyseren van de behoeften en de huidige wetenschappelijke capaciteit voor monitoring en bewaking van de risico's verbonden aan de illegale verkoop en consumptie						
19	Implementeren van een monitoring van de gezondheids- en milieurisico's aan de grenzen en ontwikkelen van een kenniscentrum						
AS 2: Voortdurend gegevens verzamelen en centraliseren							
20	Beoordelen van de instrumenten die worden gebruikt om de traceerbaarheid en de identificatie van de ingevoerde soorten te verzekeren						
21	Beoordelen van de instrumenten die worden gebruikt om de traceerbaarheid en de identificatie van de verkochte soorten te verzekeren						
22	Evalueren van de mogelijkheid voor houders van exotische dieren om hun dier op een onlineplatform te registreren						
23	Zorgen dat voortdurend gegevens van illegale invoer worden verzameld						
24	Evalueren van de mogelijkheid om een gecentraliseerde gegevensbank betreffende de invoer van exotische dieren en wild vlees te creëren						
25	Zorgen dat voortdurende gegevens worden verzameld bij winkels en op beurzen						
As 3 Controleren							
Gemengd luik: Levende en dode exotische dieren en producten ervan en wild vlees							
26	Evalueren van wetgevingen, personeelsbehoeften en procedures in verband met controles aan de grenzen, in de winkels en op markten						
27	Zorgen dat de wetgevingen aangepast zijn aan de doelstellingen						
28	Versterken van de beheersstructuur aan de grenzen met een oog op optimale controle						
29	Evalueren van de instrumenten die worden gebruikt voor de traceerbaarheid en identificatie aan de grenzen						
30	Versterken van de coördinatie met de transportsector						
31	Zorgen voor inzameling van stalen volgens een gemeenschappelijk protocol						
Luik Illegaal wild vlees							
32	Evalueren van de wetgevingen die kunnen worden geactiveerd						
33	Nagaan op basis van de kennis over de handel of het nodig is om in de geprogrammeerde						

	controleacties specifieke controles op te nemen die zijn gericht op wild vlees						
AS 4 Uitvoeren							
Luik Levende en dode exotische dieren en producten ervan							
34	Evalueren van de huidige vervolgingen, sancties en procedures voor CITES-soorten						
35	Evalueren van de huidige vervolgingen, sancties en procedures voor niet CITES-soorten						
36	Onderzoeken of van ernstige misdaden tegen de CITES-soorten een prioriteit van het misdaadbeleid moet worden gemaakt						
37	Onderzoeken of van ernstige misdaden tegen bepaalde niet-CITES-soorten een prioriteit van het misdaadbeleid moet worden gemaakt						
38	Streven naar handhaving en versterking van de gerechtelijke samenwerking op Europees niveau ter bestrijding van de transnationale georganiseerde criminaliteit						
39	Ontwikkelen van efficiënte administratieve procedures wanneer het parket niet vervolgt						
Luik Illegaal wild vlees							
40	Nagaan of de illegale invoer van wild vlees alsook de illegale verkoop en consumptie ervan prioriteit moeten krijgen in het misdaadbeleid						
AS 5 Sensibiliseren							
Luik Levende en dode exotische dieren en producten ervan							
41	Sensibiliseren van het grote publiek en de liefhebbers van exotische dieren omtrent de ecologische en gezondheidsrisico's die aan het houden van exotische dieren zijn verbonden						
42	Sensibiliseren van de professionals omtrent de toepasselijke wetgeving alsook de ecologische en gezondheidsrisico's die zijn verbonden aan de verkoop van exotische dieren						
43	Sensibiliseren van de passagiers omtrent het belang van verantwoord toerisme met betrekking tot exotische dieren						
Luik Illegaal wild vlees							
44	Opzetten van een algemene communicatiestrategie voor passagiers						
45	Opzetten van een algemene communicatiestrategie voor verkopers en consumenten						

AS 1 Kennis vergaren

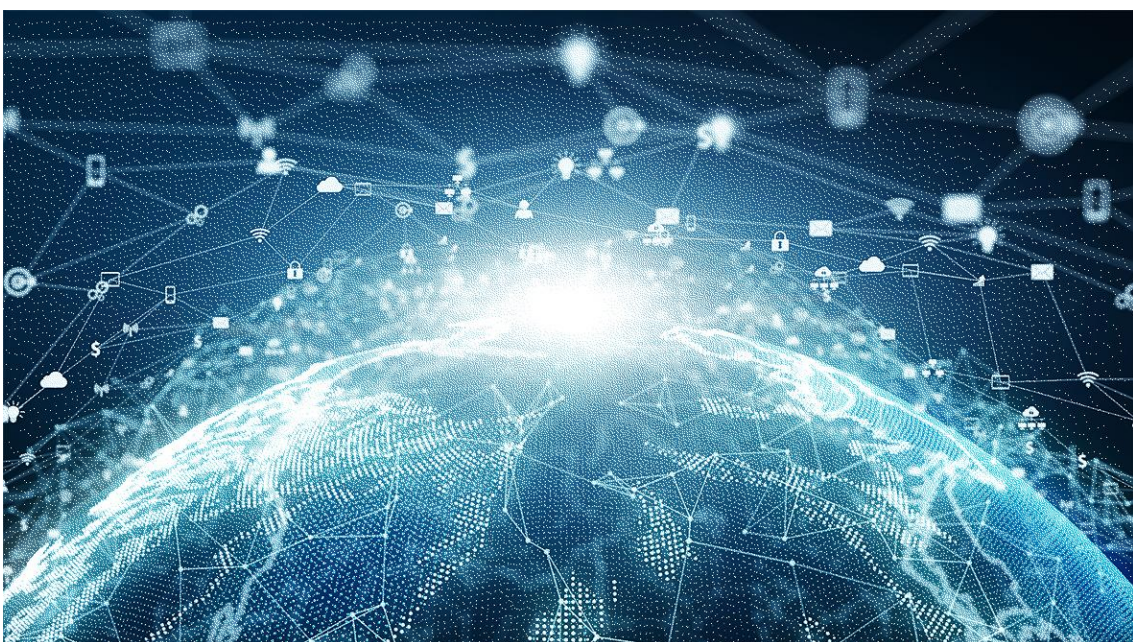
De handel in exotische dieren betreft een groot aantal soorten. Om de handel te voeden worden op wereldniveau elk jaar honderdduizenden, zelfs miljoenen dieren weggehaald uit de natuur of in gevangenschap gefokt. Gewervelde dieren (zoogdieren, aquariumvissen, vogels, amfibieën en reptielen) maken het merendeel uit van de handel. Maar ook voor ongewervelden, zoals geleedpotigen (spinnen, insecten,...) bestaat er een grote afzetmarkt.

In zijn illegale dimensie maakt de grootschalige handel in wilde dieren deel uit van de georganiseerde misdaad, net als de mensen- en drugshandel. De illegale handel gaat ook vaak hand in hand met corruptie, wat destabiliserend werkt voor de betrokken landen.

In geval van een pandemie van zoönotische oorsprong, zoals het geval was met Covid-19, worden de gezondheidszorg, de economie en, meer in het algemeen, het algemene functioneren van de samenleving ernstig ondermijnd.

Om acties ter bescherming van al die onderling verbonden sectoren te definiëren, is het fundamenteel de kennis van de legale, illegale en niet-gereguleerde handel in exotische diersoorten in België te vergroten.

Via de verschillende acties die in dit hoofdstuk zijn beschreven, wil België een beter inzicht krijgen in de handel in exotische dieren op zijn grondgebied, met inbegrip van de daaraan verbonden gezondheids- en milieurisico's, in de context van invoer, verkoop in dierenwinkels, ruilbeurzen en e-commerce. Daardoor zal het passende maatregelen kunnen nemen om een verantwoorde handel in exotische diersoorten te waarborgen.

Werkterrein 1. De soorten kennen die momenteel in België in de handel zijn

Luik levende en dode exotische dieren en producten ervan

DOELSTELLING 1. Een beter inzicht krijgen in de traditionele handel

Momenteel is er in België niet één databank die een totaalbeeld biedt van de exotische diersoorten (levend, dood of in de vorm van producten) die legaal of illegaal worden ingevoerd en verkocht. De gegevensverzameling wordt voornamelijk georganiseerd voor de door CITES beschermde soorten, maar gaat het slechts om gedeeltelijke gegevens: data over de uitwisseling met derde landen (voor de handel binnen de EU en binnen België zijn er slechts beperkte gegevens beschikbaar¹⁵).

Die versnippering, of zelfs het ontbreken van gegevens, maakt het moeilijk om een inschatting te maken van de handel in België in termen van identificatie van soorten, aantal betrokken dieren en potentiële risico's. A fortiori maakt de situatie de beoordeling van de illegale handel des te onzekerder. De bundeling van de huidige gegevens over de handel in exotische dieren is dan het voorwerp van de eerste acties van het plan. Het is de bedoeling om de handel in de juiste context te plaatsen en de nodige instrumenten aan te reiken om een voortdurende verzameling van gegevens te waarborgen.

ACTIE 1: We zullen de bestaande invoergegevens analyseren

Het doel is een wetenschappelijke referentielijn (baseline) te creëren met behulp van de bestaande gegevens. Dat zal een beter inzicht bieden in de mechanismen achter de invoer van exotische dieren uit derde landen, wat als uitgangspunt zal dienen voor andere acties van het plan, zoals de analyse van de bijbehorende gezondheids- en milieurisico's.

🕒 Lancering van een studie om de invoer van levende exotische dieren uit derde landen te karakteriseren met als specifieke acties:

- Opstellen van een cartografie van de afzetketen (belangrijkste actoren, gebruikte handelskanalen, partnerlanden enz.);
- Verzamelen van de bestaande invoergegevens voor een representatieve periode en analyseren van de invoerstromen in termen van identificatie van de soorten: volumes, invoerroutes, taxonomie, statuut van de soorten en herkomst;
- Verzamelen van de gegevens over inbeslagnames voor een representatieve periode;
- Analyseren van de lacunes in gegevens en formuleren van aanbevelingen om ze te verhelpen;
- Formuleren van wetenschappelijke aanbevelingen voor het opzetten van een geïntegreerde databank.

¹⁵ Hiervoor kan er wel aangegeven worden welke soorten in de handel voorkomen, en dan nog enkel voor diegene die op het hoogste beschermingsniveau staan (Bijlage A), maar niet hoe vaak deze worden verhandeld, en of dat enkel binnen België is of naar andere EU-lidstaten. Ook kunnen er soorten in België voorkomen worden en verhandeld, die eerder vanuit een derde land naar een andere EU-lidstaat werden ingevoerd en nadien naar België zijn getransporteerd. Daarover zijn ook geen cijfers beschikbaar in de CITES-databanken.

2024-2025

Federale overheid

Hoog

Gemiddeld

De actie wordt ondersteund door het nationaal actieplan voor de aanpak van de onopzettelijke introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten (IUS) van de lijst van de Unie in België, aangenomen op 23 juni 2022:

- Ondersteunen van doelstelling [...] van het toekomstige nationaal plan voor duurzame handel in exotische dieren, die de kennis over de legale, illegale en niet-gereguleerde handel in uitheemse soorten, met inbegrip van invasieve uitheemse soorten in België, zal vergroten, door de volgende acties uit te voeren:
- Inventarisatie van de invoer van exotische dieren als gezelschapsdieren in België;
- Creatie van een systeem voor opvolging van de gegevens inzake in België ingevoerde uitheemse diersoorten.

De uitvoering van deze actie zal steun krijgen van een federaal project (2023-2024) dat gezamenlijk wordt gefinancierd door het wetenschappelijk onderzoek (Belspo - Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid) en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu in het kader van het onderzoeksprogramma Brain-be (INTERCEPT - Monitoring van de handel in exotische dieren, wild vlees en de pathogenen die ze dragen).

Actie 2: We zullen een eerste inventaris opstellen van de exotische gezelschapsdieren die in winkels en op beurzen worden verkocht

Het doel is gegevens te verzamelen over het aantal, het type, het statuut en de herkomst van de exotische dieren die in dierenwinkels en op markten/beurzen worden verkocht. Een deel van de analyse zal ook betrekking hebben op de producten afkomstig van exotische dieren die in gespecialiseerde winkels worden verkocht. Deze eerste stand van zaken zal een uitgangspunt bieden voor het uitvoeren van andere acties van het plan, onder andere de analyse van de ziekteverwekkers.

Karakteriseren van de handel in exotische dieren in dierenwinkels en op markten/beurzen met als specifieke acties:

- In beeld brengen van de afzetketen: aantal winkels; specialisatie van de winkels; lijst van markten en ruilbeurzen; hobbyclubs, die op het nationale grondgebied actief zijn enz.;
- Opstellen van een inventaris van de exotische diersoorten die in België worden verkocht (in winkels, op markten enz.) voor een representatieve periode;
- Opstellen van een inventaris van de producten afkomstig van de exotische dieren die in België worden verkocht in een selectie van handelszaken die als bijzonder relevant zijn geïdentificeerd (bijv. antiquairs, dierenopzetters, winkels die traditionele medicijnen afkomstig van wilde dieren verkopen enz.);
- Analyseren van de lacunes in gegevens en formuleren van aanbevelingen om ze te verhelpen.

2025-2027

Federale en gewestelijke overheden

Geen budget nodig

Hoog

- Deze actie wordt ondersteund door het nationaal actieplan voor de aanpak van de onopzettelijke introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten (IUS) van de Unielijst in België, aangenomen op 23 juni 2022:

Evalueren, samen met de sectorfederaties, hoe informatie over de commerciële stocks aan gezelschapsdieren kan worden verkregen, bijvoorbeeld door vrijwillige overmaking van de voorraadlijsten wanneer de soorten worden toegevoegd aan de lijst van de voor de Unie zorgwekkende soorten.

Actie 3: We zullen de afzetketen analyseren

Om een strategie gericht op de implementatie van een verantwoorde legale handel uit te stippelen is het essentieel om te begrijpen hoe men in België aan exotische dieren geraakt. De commerciële infrastructuur moet worden weergegeven door de verschillende betrokken stadia van de afzetketen te analyseren.

- ☉ Een analyse zal nagaan hoe de exotische dieren legaal op het Belgische grondgebied worden binnengebracht en verhandeld. Ze zal in het bijzonder gericht zijn op de rol van de verschillende stadia van de waardeketen (zie figuur 1 hierboven) in de bevoorrading van de klanten. Dat zal betrekking hebben op:

- Voorafgaand aan de ontvangst: productie, invoer en opslag na invoer, levering;
- Na de ontvangst: verkoop, marketing, etikettering of verstrekte informatie over het dier, voorraadbeheer.

🕒 2025-2027

🎯 Federale overheid en gewesten

€ Geen budget nodig

🗣️ Hoog

Koraalduivel (invasieve uitheemse soort)

DOELSTELLING 2. Een beter inzicht krijgen in de huidige e-commerce door het organiseren van gegevensverzameling

In enkele decennia is het internet exponentieel gegroeid en heeft het de aan- en verkoopprocessen radicaal veranderd. Een grote verscheidenheid aan goederen afkomstig uit alle hoeken van de wereld is nu snel beschikbaar. De verkoop van exotische dieren en de producten op basis ervan ontsnapt niet aan het fenomeen. Dat is wereldwijd een sterk gevestigde praktijk die een breed scala van soorten betreft (van insecten tot zoogdieren), die al dan niet wettelijk beschermd (CITES-soort) zijn.

Met betrekking tot de CITES-dieren is uit verschillende studies gebleken dat het internet de mogelijkheden voor illegale handel sterk vergroot. Aldus worden voor internet gerelateerde criminaliteit in en voor beschermde soorten al acties ondernomen, onder meer op internationaal niveau. Voor die soorten is het derhalve niet nodig meer gegevens te verkrijgen, maar wel het huidige beleid ter controle van de e-commerce voort te zetten om de illegale trafiek op te sporen (zie geplande acties onder as 3 - Controleren).¹⁶

Voor de andere soorten die niet op het nationale niveau worden gereguleerd, zijn er momenteel geen gegevens beschikbaar over het type en de herkomst van de te koop aangeboden diersoorten, noch over de uitwisselingsstromen van die dieren. Er zijn ook weinig gegevens over een eventuele onlinehandel in invasieve uitheemse soorten waarvan de handel in België en in de Europese Unie al verboden is of in de toekomst zou kunnen worden verboden.

ACTIE 4: We zullen de verkoopgegevens van de e-commerce in niet-CITES exotische dieren analyseren

Momenteel gaan de beschikbare gegevens over de e-commerce hoofdzakelijk over de CITES-dieren. Om een volledig beeld te krijgen, moeten we ook de andere soorten analyseren.

 Karakteriseren van de e-commerce in niet CITES-dieren met focus op bepaalde niet-gereguleerde soorten (amfibieën, reptielen en insecten) en (potentieel) invasieve uitheemse soorten. De analyse zal het mogelijk maken de volgende te bepalen:

- De actoren van de e-commerce;
- De exotische dieren die het vaakst via internet te koop worden aangeboden en die onder meer de handel in gezelschapsdieren voeden;
- De wijze van bevoorrading met exotische diersoorten en de gebruikte afzetketen;
- De omvang van de handel;
- De eventuele lacunes verbonden aan de e-commerce in de soorten die onder het toepassingsgebied van actie 4 vallen.

 2026-2027

 Federale overheid en gewesten

 Hoog

 Gemiddeld

 Deze actie zal ondersteunen worden door het nationaal actieplan voor de aanpak van de onopzettelijke introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten (IUS) van de lijst van de Unie in België, aangenomen op 23 juni 2022:

¹⁶ Bijzondere aandacht zal uitgaan naar actie 13 van het actieplan van de EU tegen de illegale handel in wilde dieren en planten (2022): 'Meer inspanning leveren om de online-aspecten van de illegale handel in wilde dieren en planten aan te pakken, onder meer door de wet inzake digitale diensten uit te voeren en samen te werken met onlineplatforms'.

Thematisch actieplan inzake de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten door het bezit voor private en openbare doeleinden:

ACTIE 3 - Kader voor het verzekeren van de monitoring van de IUS in de handel

Ondersteunen van [...] doelstelling van het toekomstige nationaal plan voor duurzame handel in exotische dieren, die de kennis over de legale, illegale en niet-gereguleerde handel in uitheemse soorten, met inbegrip van invasieve uitheemse soorten in België, zal vergroten, door de volgende acties uit te voeren:

°Inventaris van de invoer van exotische dieren als gezelschapsdieren in België;

°Creatie van een systeem voor opvolging van de gegevens inzake in België ingevoerde uitheemse diersoorten

ACTIE 5: We zullen de afzetketen van de e-commerce analyseren

Het is belangrijk een beter inzicht te krijgen in de werking van de e-commerce, onder meer om na te gaan of er opmerkelijke verschillen zijn met de traditionele handel.

 Analyseren hoe de exotische dieren legaal worden binnengebracht en verhandeld op het Belgische grondgebied in het kader van de e-commerce. Deze actie zal onder meer gericht zijn op:

- het in beeld te brengen van de verkooppunten en het soort verkochte dieren;
- het bepalen of deze activiteit een dienst is in aanvulling op de traditionele handel, waardoor de traditionele handelaar zijn verkoopaanbiedingen zou kunnen diversifiëren, of dat ze eerder het voorwerp uitmaakt van een afzonderlijke activiteit;
- het nagaan van de evolutie van het marktaandeel van de e-commerce;
- het verwerven van inzicht in de rol van de verschillende stadia van de waardeketen in de bevoorrading. Dat zal betrekking hebben op:
 - voorafgaand aan de ontvangst: productie, invoer, opslag na invoer, levering;
 - Na de ontvangst: verkoop, marketing, etikettering of verstrekte informatie over het dier, leveringsmethode en voorraadbeheer.

 2026-2027

 Federale overheid en gewesten

 Hoog

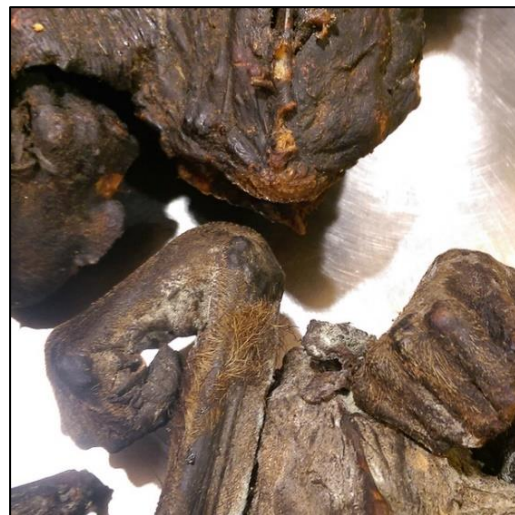
 Gemiddeld

Luik illegaal wild vlees

DOELSTELLING 1 De kennis over de illegale invoer vergroten

Ter bescherming van de gezondheid van mens en dier wordt de invoer van producten van dierlijke oorsprong op het niveau van de Europese Unie strikt gereguleerd. Vlees alsook producten op basis van vlees kunnen legaal worden ingevoerd voor zover aan de dieren- en volksgezondheidsvoorwaarden is voldaan en de goederen bij vertrek en aankomst door officiële dierenartsen zijn geïnspecteerd en gecertificeerd. Het betreft hier hoofdzakelijk de legale invoer van vlees voor commerciële doeleinden.

Echter, het invoeren van vlees en dierlijke producten voor persoonlijk gebruik afkomstig uit derde landen, d.w.z. vlees dat zich bevindt in de bagage van passagiers of in postzendingen, wordt door de Europese regelgeving verboden¹⁷. Dit verbod geldt ook voor vlees van wilde dieren.

Illegaal wild vlees in beslag genomen tijdens grenscontroles (primaten)

© Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen

Gegevens over inbeslagnames van illegaal vlees worden regelmatig verzameld, onder meer tijdens routinecontroles van de douanes, gerichte controles (operaties BACON¹⁸ op Bagage Control). Referentiegegevens zijn ook beschikbaar via algemene studies die zijn uitgevoerd door de federale overheid of milieuverenigingen. Deze gegevens zijn echter verspreid over verschillende databanken of documenten, wat een regelmatige follow-up van de evolutie van het probleem niet vergemakkelijkt.

ACTIE 6: We zullen de bestaande invoergegevens analyseren

Doel van deze actie is te zorgen voor een homogene compilatie van de bestaande gegevens. Dit zal algemene kennis opleveren van de illegale invoer die tot nu toe heeft plaatsgevonden. Deze actie zal aldus helpen bepalen welke aanvullende acties moeten worden ondernomen en als uitgangspunt dienen voor de analyse omtrent ziekteverwekkers die mogelijk ook via deze weg geïmporteerd worden.

- Verzamelen van de bestaande gegevens over de illegale invoer van wild vlees (soorten, volume, jaren, oorsprong, vorm van het vlees, introductieroutes enz.) in het kader van het luchttransport
- 2024-2025
- Federale overheid
- Hoog
- Gemiddeld

¹⁷ Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/2122 van de Commissie van 10 oktober 2019 tot aanvulling van Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft bepaalde categorieën dieren en goederen die van officiële controles aan grenscontroleposten zijn vrijgesteld, en specifieke controles van de persoonlijke bagage van passagiers en van kleine zendingen goederen die aan natuurlijke personen worden gezonden en niet bestemd zijn om in de handel te worden gebracht en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 142/2011 van de Commissie.

¹⁸ De BACON-acties worden gezamenlijk georganiseerd door het FAVV, de Douane, de FOD Volksgezondheid (DG Milieu, DG Gezondheidszorg) en het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG) en zijn, naast illegaal wild vlees, ook gericht op de controle van illegale cosmetica en geneesmiddelen.

- De uitvoering van deze actie zal steun krijgen van een federaal project (2023-2024) dat gezamenlijk gefinancierd wordt door het wetenschappelijk onderzoek (Belspo - Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid) en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu in het kader van het onderzoeksprogramma Brain-be (INTERCEPT - Monitoring van de handel in exotische dieren, wild vlees en de pathogenen die ze dragen).
- Een studie die in 2018¹⁹ werd uitgevoerd door de Universiteit van Luik in opdracht van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu schatte dat jaarlijks 44 ton illegaal vlees via de nationale luchthaven Brussels Airport werd in- of doorgevoerd. Uit 60% van de monsters die een genetische identificatie ondergingen, bleek dat het vlees kwam van gedomesticeerde soorten, voornamelijk runderen en geiten. De overige 40% had betrekking op wilde soorten, voor ongeveer een derde op door CITES beschermde soorten.
- TRAFFIC heeft in opdracht van WWF-Frankrijk een rapport opgesteld (maart 2022 - ongepubliceerd) over de handel in wild vlees binnen de Europese Unie, met focus op de soorten die in beslag werden genomen en die zijn opgenomen in de database EU-TWIX (CITES). De Belgische autoriteiten hebben hiervoor gegevens en informatie gedeeld.

ACTIE 7: We zullen de bevoorradingketen analyseren

De omvang van de illegale handel in wild vlees naar en binnen de Europese Unie is momenteel onbekend bij gebrek aan een algemene studie. Sinds een tiental jaar zijn er enkele studies verricht omtrent bushmeat (wild vlees uit de (sub-)tropen), maar die maken het niet mogelijk grensoverschrijdende verbindingen die de aanvoer van illegaal wild vlees permanent zouden vergemakkelijken en organiseren, met zekerheid te identificeren. Er moet worden gekeken naar de hefbomen van de illegale handel in wild vlees in België.

- De hefbomen, de invoerroutes (luchthavens en internationale treinstations) en de verbindingen met de grensstaten zullen worden geanalyseerd om een beter zicht te krijgen op de bevoorrading van illegaal wild vlees in België. Voorrang zal worden gegeven aan de analyse voor wild vlees uit de (sub-)tropen, gezien de reeds bestaande gegevens ter zake.
- 2025-2026
- Federale overheid
- Hoog
- Gemiddeld
- De uitvoering van deze actie zal steun krijgen van een federaal project (2023-2024) dat gezamenlijk gefinancierd wordt door het wetenschappelijk onderzoek (Belspo - Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid) en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu in het kader van het onderzoeksprogramma Brain-be (INTERCEPT - Monitoring van de handel in exotische dieren, wild vlees en de pathogenen die ze dragen).

¹⁹ <https://www.biodiversity.be/505/>.

De eerste studie over wild vlees uit de (sub-)tropen werd in 2010 in Frankrijk²⁰ uitgevoerd en toonde aan dat dagelijks een aanzienlijke hoeveelheid wild vlees uit de (sub-)tropen via de luchthaven Parijs-Charles de Gaulle passeerde. In 2013 werd een studie uitgevoerd in Zwitserland²¹ die de belangrijke rol van België (Brussels Airport) als doorvoerpunt naar voren bracht.

In 2022 is een studie uitgevoerd door de NGO WWF France (ongepubliceerd), die onder meer was gebaseerd op de informatie die de Belgische overheid had verstrekt. Ook andere landen werden benaderd en deze studie zal kunnen dienen als nuttig referentiedocument.

Afrikaans schubdier

²⁰ Chaber, A-L, Allebone-Webb, S, Lignereux, Y, Cunningham, AA. and Marcus Rowcliffe, J. (2010), The scale of illegal meat importation from Africa to Europe via Paris. Conservation Letters, 3: 317-321. <https://doi.org/10.1111/j.1755-263X.2010.00121.x>

²¹ Falk H, Dürr S, Hauser R, Wood K, Tenger B, Lörtscher M, Schüpbach-Regula G. Illegal import of bushmeat and other meat products into Switzerland on commercial passenger flights. Rev Sci et Tech (Int Off Epizoot) 2013;32(3):727-739. doi: 10.20506/rst.32.2.2221.

DOELSTELLING 2. De kennis over verkoop en consumptie van illegaal wild vlees vergroten

Momenteel zijn er geen gegevens beschikbaar over de hoeveelheid van illegaal wild vlees dat in bepaalde winkels en restaurants voor verkoop en voor consumptie wordt aangeboden. Dat gebrek aan gegevens geldt op nationaal niveau, maar ook meer algemeen op Europees niveau, ook al zijn er onder meer in Nederland enkele studies uitgevoerd. Volgens verschillende studies zou de invoer van wild vlees toenemen en aangedreven worden door een zoektocht naar producten die als luxeproducten worden beschouwd. De wijze waarop het vlees wordt aangevoerd en in het land wordt opgeslagen alsook de banden met de andere aangrenzende lidstaten zoals Frankrijk of Nederland zijn niet precies gekend. De verborgen aard van het verschijnsel bemoeilijkt het onderscheppen van dat soort vlees en maakt het niet mogelijk de situatie te overzien.

Het is vooral tijdens routinecontroles uitgevoerd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) dat het illegale wilde vlees wordt ontdekt, bijvoorbeeld in het kader van de controles van de hygiënewetgeving. Gezien de risico's voor de gezondheid van mens en dier alsook voor de biodiversiteit is het van essentieel belang meer gegevens over de illegale handel te verkrijgen om de omvang ervan te kunnen inschatten. De verkregen gegevens zullen het vervolgens mogelijk maken het type controle te bepalen dat het meest geschikt is om te implementeren. Ook zal moeten worden bepaald welke wetgeving van toepassing moet zijn op de illegale verkoop en consumptie van wild vlees, opdat overtredingen zo doeltreffend mogelijk zouden kunnen worden vervolgd.

ACTIE 8: We zullen verkoop- en consumptiegegevens verzamelen om een beter inzicht te krijgen in het volume

Gezien de inbeslagnames van illegaal wild vlees die tot nu toe hebben plaatsgevonden, kan redelijkerwijs worden aangenomen dat er vraag is op het Belgische grondgebied en er een kanaal bestaat om de illegale goederen te verkopen (onder meer via bepaalde winkels en restaurants). De inbeslagnames die het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) tijdens zijn routinecontroles verricht, lijken dat te bevestigen, maar er zijn geen algemene gegevens om de omvang ervan te karakteriseren.

 Er zullen gegevens worden verzameld over de verkoop en consumptie van illegaal wild vlees in België. De verkregen gegevens zullen daarna worden vergeleken met de verkregen gegevens in het kader van de invoer van illegaal wild vlees. Op die manier kan de omvang van de handel en de vertakkingen ervan het nauwkeurigst worden ingeschat.

 2025-2026

 Federale overheid

 Hoog

 Gemiddeld

 In een studie²² uitgevoerd in 2018 door het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen over wild vlees afkomstig van de Sub-Sahara (wild vlees uit de (sub-)tropen) werden verschillende aspecten van de handel in wild vlees uit de (sub-)tropen en de consumptie ervan in Brussel onderzocht. Uit de studie blijkt dat de handel uiterst clandestien is, waarbij het wilde vlees wordt verkocht tegen prijzen die vergelijkbaar zijn met die van Europees wild vlees van eerste kwaliteit, zoals van hert en patrijs.

Uit onderzoeken verricht binnen de diaspora is gebleken dat de consumptie van wild vlees cultureel onderhouden wordt door het verlangen om verbonden te blijven met het land van herkomst. DNA-identificatie

²² Gombeer, S., Nebesse, C., Musaba, P. et al. Exploring the bushmeat market in Brussels, Belgium: a clandestine luxury business. *Biodivers Conserv* 30, 55–66 (2021). <https://doi.org/10.1007/s10531-020-02074-7>

van 15 stukken vlees bracht aan het licht dat diverse zoogdiersoorten worden verkocht, waaronder CITES-soorten. Bovendien bleek uit de studie dat meerdere van de stukken vlees in feite verkeerd werden geïdentificeerd en werden verkocht als een andere soort.

ACTIE 9: We zullen de bevoorradingsketen analyseren

De hefboomen van de illegale handel in wild vlees in België zijn belangrijke elementen ervan en moeten beter worden begrepen. Het doel is de bevoorradingsketen te bepalen die wordt gebruikt door de winkels en restaurants die illegaal bij de handel zijn betrokken.

- Er zal een analyse worden gemaakt van de in België gebruikte toegangswegen en eventuele Europese verbindingen die de bevoorrading met illegaal wild vlees voor verkoop en consumptie vergemakkelijken. Gezien de reeds bestaande gegevens zal voorrang worden gegeven aan de analyse van wild vlees uit de (sub-)tropen.

Deze studie vormt een aanvulling op de studie (zie actie 7) die zal worden uitgevoerd om de toeleveringsketen via de invoer beter te begrijpen. De verkregen gegevens zullen worden vergeleken om een zo nauwkeurig mogelijke inschatting te hebben van de omvang van de handel en de vertakkingen ervan.

 2025-2026

 Federale overheid

 Hoog

 Gemiddeld

 Tot nu toe zijn er twee antropologische analyses uitgevoerd. De eerste studie werd uitgevoerd in Minneapolis, Minnesota, Verenigde Staten in 2017²³ en onderzocht de consumptie en invoer van wild vlees uit de (sub-)tropen binnen de Liberiaanse gemeenschap. De tweede studie dateert van 2021 en onderzocht het gedrag van de Ghanese migranten in Nederland²⁴.

²³ Walz E, Wilson D, Stauffer JC, Wanduragala D, Stauffer WM, Travis DA, et al. Incentives for Bushmeat Consumption and Importation among West African Immigrants, Minnesota, USA. *Emerging infectious diseases*. 2017 Dec; 23(12):2095. <https://doi.org/10.3201/eid2312.170563> PMID: 29148387.

²⁴ Morrison-Lanjouw SM, Coutinho RA, Boahene K, Pool R (2021) Exploring the characteristics of a local demand for African wild meat: A focus group study of long-term Ghanaian residents in the Netherlands. *PLoS ONE* 16(2): e0246868. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0246868>.

Werkterrein 2. Identificeren van de gezondheidsrisico's en de noodzaak van bewaking van de ziekteverwekkers

Luik levende exotische dieren

DOELSTELLING 1. De kennis verbeteren van de pathogenen en ziektes die door verhandelde levende exotische dieren kunnen worden overgedragen

Exotische gezelschapsdieren kunnen een gezondheidsrisico vormen voor mensen, huisdieren en in het wild levende dieren. Zij zijn soms dragers van overdraagbare biologische agentia zoals bacteriën, virussen, schimmels of parasieten.

Deze ziekteverwekkers worden

zoönotisch genoemd wanneer zij op mensen worden overgedragen. Momenteel is er geen gedetailleerde identificatie en evaluatie van deze risico's, ook al is er een eerste typologie beschikbaar, onder meer in het kader van de wetenschappelijke literatuur. Salmonella-infecties (bacteriën) kunnen bijvoorbeeld in verband worden gebracht met het houden van reptielen (slangen en schildpadden). Bepaalde huidinfecties bij mensen kunnen worden veroorzaakt door *Mycobacterium marinum* afkomstig van aquariumvissen. Van knaagdieren zoals cavia's, gerbils en eekhoorns is bekend dat zij een reeks ziektes zoals streptobacillose of tularemie overbrengen. Er dient op gewezen te worden dat bepaalde van deze agentia niet specifiek zijn voor exotische dieren en zich ook kunnen ontwikkelen bij inheemse wilde dieren of klassieke huisdieren, zoals katten en honden. Overigens kunnen mensen ook ziekteverwekkers overbrengen op exotische gezelschapsdieren, die soms dodelijke ziektes veroorzaken (griep, tuberculose, humaan herpesvirus).

Bepaalde biologische agentia die door de handel in exotische dieren worden overgebracht, kunnen uitsluitend in het wild levende dieren treffen. Het meest recente voorbeeld van de opkomst van een niet-zoönotische ziekteverwekker is de schimmel *Batrachochytrium salamandrivorans*, die de vuursalamanders decimeert. Deze schimmel is afkomstig uit Zuidoost-Azië en is hoogstwaarschijnlijk in Europa ingevoerd via de handel in exotische amfibieën, wat de Europese Unie ertoe heeft aangezet om handelsbeperkende maatregelen te nemen tussen 2018 en 2022.

De rage inzake exotische dieren vereist de ontwikkeling van een grondige wetenschappelijke kennis van de pathogenen die op ons grondgebied kunnen worden binnengebracht en verspreid alsook van de overdrachtsketen ervan, ongeacht de ontvanger (mens, huisdier of in het wild levend dier). Deze kennis is nodig om de gastheer-pathogenendynamiek beter te begrijpen en de preventie van biologische risico's voor particulieren en professionals te organiseren.

ACTIE 10: We zullen een eerste inventaris opstellen van de risico's voor de gezondheid van mens en dier en voor de biodiversiteit verbonden aan de invoer van een selectie van prioritaire exotische dieren

Deze actie zal gebaseerd zijn op de handelsgegevens die in het kader van de uitvoering van andere acties van het plan zijn verkregen, zo nodig aangevuld met informatie uit andere bronnen, zoals de wetenschappelijke literatuur. De inventaris zal bij voorrang betrekking hebben op de exotische soorten die een aanzienlijk deel van de invoer uitmaken en waarvan wordt aangenomen dat ze een belangrijk gezondheidsrisico in ruime zin (voor de gezondheid van mens en dier alsook voor de biodiversiteit) inhouden.

 Aanvatten van een inventarisatie van de risico's voor de gezondheid van mens en dier alsook voor de biodiversiteit voor een prioritaire selectie van levende exotische dieren, op basis van een grondige wetenschappelijke beoordeling. Voor de andere niet-prioritaire exotische dieren zal een algemene beoordeling van hun gezondheidsrisico worden gemaakt.

 2024-2026

 Federale overheid

 Hoog

 Gemiddeld

 De uitvoering van deze actie zal worden ondersteund door een federaal project (2023-2024) dat gezamenlijk gefinancierd wordt door het wetenschappelijk onderzoek (Belspo - Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid) en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu in het kader van het onderzoeksprogramma Brain-be (INTERCEPT - Monitoring van de handel in exotische dieren, wild vlees en de pathogenen die ze dragen).

 Deze actie zal ondersteund worden door het mandaat dat de werkgroep BSaI (*Batrachochytrium salamandrivorans*) kreeg van de Uitgebreide Interministeriële Conferentie Leefmilieu op 29 september 2022, in het bijzonder:

Meent dat het van essentieel belang is de gezondheidstoestand van populaties in gevangenschap te vrijwaren van BsaI en verzoekt de federale overheid (FOD Volksgezondheid/FAVV) dan ook om na te gaan op nationaal niveau een clean trade systeem uit te werken (...).

ACTIE II: We zullen overgaan tot een eerste inventarisatie van de risico's voor de gezondheid van mens en dier alsook voor de biodiversiteit, gelinkt aan dierenwinkels en beurzen

Deze actie zal gebaseerd zijn op de handelsgegevens die in het kader van actie 2 zijn verkregen, zo nodig aangevuld met informatie uit andere bronnen (wetenschappelijke literatuur, antigifcentrum, opvangcentra voor wilde dieren enzovoort). Deze zal bij voorrang betrekking hebben op de exotische dieren die een aanzienlijk deel van de handel uitmaken en/of waarvan wordt aangenomen dat ze een belangrijk gezondheidsrisico, of ecologisch risico inhouden.

 Lancering van een voorlopige inventaris van de risico's voor de gezondheid van mens en dier alsook voor de biodiversiteit (= gezondheidsrisico in ruime zin) verbonden aan een selectie van prioritair geachte exotische dieren. Voor de andere niet-prioritaire exotische dieren zal een beoordeling van hun gezondheidsrisico worden gemaakt.

 2025-2027

 Federale overheid

 Hoog

 Gemiddeld

 Deze actie zal ondersteund worden door het mandaat dat de werkgroep BSaI (*Batrachochytrium salamandrivorans*) kreeg van de Uitgebreide Interministeriële Conferentie Leefmilieu op 29 september 2022, in het bijzonder:

Meent dat het van essentieel belang is de gezondheidstoestand van populaties in gevangenschap te vrijwaren van BsaI en verzoekt de federale overheid (FOD Volksgezondheid/FAVV) dan ook om na te gaan op nationaal niveau een clean trade systeem uit te werken (...).

DOELSTELLING 2. Identificeren van de behoeften inzake gezondheidsmonitoring en -bewaking van de ziekteverwekkers en ziektes verbonden aan verhandelde levende exotische dieren

Alle levende dieren, zowel gewervelde als ongewervelde, worden aan de grenzen van de Europese Unie gecontroleerd in de grenscontroleposten. De aan deze invoercontroles verbonden doelstelling bestaat erin het binnenbrengen van ziektes op het grondgebied van de Europese Unie te vermijden en te bestrijden.

Om dit te faciliteren, is in de Europese wetgeving een lijst van de geïnventariseerde ziektes opgesteld. Om te bepalen voor welke ziektes een optreden van de Europese Unie nodig is, werd een systematische analyse uitgevoerd op basis van de wetenschappelijke kennis aangereikt door haar referentielaboratoria voor diergezondheid en de informatie overgemaakt door de Wereldorganisatie voor Diergezondheid (WOAH). Er is rekening gehouden met de mogelijke gevolgen van de bestudeerde ziektes voor de economie, de samenleving, het dierenwelzijn, het milieu en de biodiversiteit²⁵. Voor de in de lijst opgenomen ziektes kunnen specifieke maatregelen worden genomen, zoals specifieke bewakingsmaatregelen op schaal van de Europese Unie of maatregelen in verband met het verkeer van dieren en dierlijke producten binnen en naar de Europese Unie. Onder de geïnventariseerde ziektes hebben er verscheidene specifiek betrekking op handel in exotische soorten, waarbij er een zeer grote negatieve impact op biodiversiteit en/of dieren- en volksgezondheid aan gelinkt is, zoals (niet-limitatief):

- infectie met *Batrachochytrium salamandrivorans* (dierziekte) voor de orde Caudata (orde van amfibieën die salamanders en aanverwante soorten omvat);
- aviaire chlamydie of psittacose (zoönose) voor de Psittaciformes (papegaaien, grasparkieten, kakatoes, valkparkieten enz.);
- ebolavirus (zoönose) voor de niet-menselijke primaten (apen);
- koiherpesvirus bij karpers (dierziekte).

Op basis van het onderzoek van de pathogenen en ziektes die in het kader van doelstelling 1 hierboven zijn opgespoord, moet worden geanalyseerd of een specifiek bewakings- en toezichtstelsel voor bepaalde prioritaire pathogenen en ziektes (zeer grote negatieve impact op biodiversiteit en/of dieren-volksgezondheid) moet worden opgezet op het niveau van de commerciële invoer van exotische dieren. Bewakingsmaatregelen voor deze ziektes dienen te worden opgemaakt.

ACTIE 12: We zullen de behoefte aan monitoring en toezicht analyseren om de risico's op invoer van besmettelijke ziektes te voorkomen en te beheersen

 De voorlopige inventaris die in het kader van de realisatie van actie 1 is opgesteld zal worden gebruikt om te bepalen welk type monitoring en gezondheidstoezicht moet worden opgezet en voor welke prioritaire soorten. Om deze monitoring operationeel te maken, moet de in te zetten wetenschappelijke capaciteit - onder meer de laboratoriumdiensten die de diagnoses stellen - worden geïdentificeerd.

 2027-2028

 Federale overheid

 Hoog

²⁵ Verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende overdraagbare dierziekten en tot wijziging en intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van diergezondheid, artikel 7.

Gemiddeld

De uitvoering van deze actie zal worden ondersteund door een federaal project (2023-2024) dat gezamenlijk gefinancierd wordt door het wetenschappelijk onderzoek (Belspo - Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid) en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu in het kader van het onderzoeksprogramma Brain-be (INTERCEPT - Monitoring van de handel in exotische dieren, wild vlees en de pathogenen die ze dragen).

Deze actie zal ondersteund worden door het mandaat dat de werkgroep BSaI (*Batrachochytrium salamandrivorans*) kreeg van de Uitgebreide Interministeriële Conferentie Leefmilieu op 29 september 2022, in het bijzonder:

Meent dat het van essentieel belang is de gezondheidstoestand van populaties in gevangenschap te vrijwaren van Bsal en verzoekt de federale overheid (FOD Volksgezondheid/FAVV) dan ook om na te gaan op nationaal niveau een clean trade systeem uit te werken (...).

ACTIE 13: We zullen de behoefte aan monitoring en toezicht analyseren om de risico's op verspreiding van besmettelijke ziektes via verkoop in dierenwinkels en op beurzen te voorkomen en te beheersen

De uitvoering van actie 2 zal een beter begrip mogelijk maken van de risico's in verband met verhandelde soorten. De analyse zal vervolgens worden gebruikt om te bepalen welk type monitoring en gezondheidstoezicht moet worden ingesteld en voor welke soorten. Die analyse omvat de bepaling van de wetenschappelijke capaciteit die moet worden ingezet, onder meer de laboratoriumdiensten die het mogelijk maken diagnoses te stellen.

2027-2028

Federale en gewesten

Gemiddeld

Gemiddeld

Deze actie zal worden ondersteund door het mandaat dat de werkgroep BSaI (*Batrachochytrium salamandrivorans*) kreeg van de Uitgebreide Interministeriële Conferentie Leefmilieu op 29 september 2022, in het bijzonder:

Meent dat het van essentieel belang is de gezondheidstoestand van populaties in gevangenschap te vrijwaren van Bsal en verzoekt de federale overheid (FOD Volksgezondheid/FAVV) dan ook om na te gaan op nationaal niveau een 'clean trade'-systeem uit te werken (...).

DOELSTELLING 3 Implementeren van monitoring en bewaking van besmettelijke ziektes aan de grenzen, in winkels en op beurzen

ACTIE 14: We zullen monitoring en bewaking van de besmettelijke ziektes implementeren aan de grenzen, in winkels en op beurzen

Doel van deze actie is de versterking van de preventie van het binnenbrengen van ziekteverwekkers en ziektes aan de grenscontroleposten en op het grondgebied. In het geval van *Batrachochytrium salamandrivorans* dient gekeken te worden of de weggevalen restricties²⁶ op import naar de EU en transport binnen de EU van salamanders - opgelegd in EU legislation 2021/361 (EU) (niet meer in voege) - opnieuw opgelegd kunnen worden en/of op nationaal niveau een nieuwe regelgeving opgesteld kan worden rond restricties aangaande de import van amfibieën om de verspreiding en introductie van de schimmel in de natuur tegen te gaan.

Op basis van de identificatie van de behoeften en de beschikbare wetenschappelijke capaciteit zullen monitoring en bewaking plaatsvinden van een selectie van diersoorten waarvan is vastgesteld dat zij risico's opleveren voor de gezondheid van de mens, de gezondheid van dieren en/of de biodiversiteit. Doel van deze actie is de versterking van de preventie van het binnenbrengen van ziekteverwekkers en ziektes aan de grenscontroleposten en op het grondgebied.

2029

Federale en gewestelijke overheden

Hoog

Gemiddeld

Deze actie zal ondersteund worden door het mandaat dat de werkgroep BSaI (*Batrachochytrium salamandrivorans*) kreeg van de Uitgebreide Interministeriële Conferentie Leefmilieu op 29 september 2022, in het bijzonder:

Meent dat het van essentieel belang is de gezondheidstoestand van populaties in gevangenschap te vrijwaren van BSaI en verzoekt de federale overheid (FOD Volksgezondheid/FAVV) dan ook om na te gaan op nationaal niveau een clean trade systeem uit te werken (...).

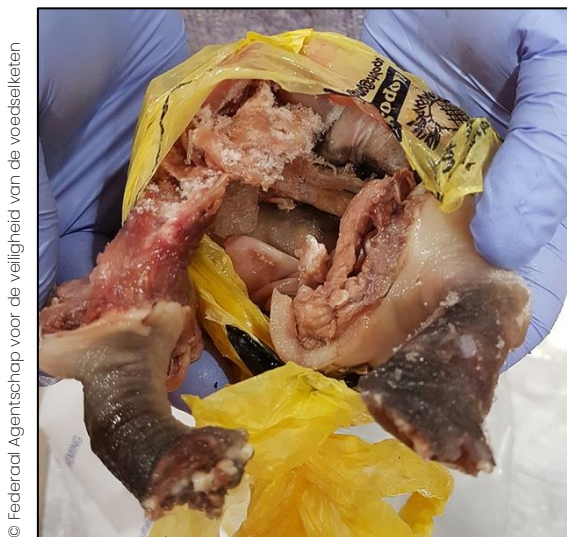

Koningspython

²⁶ Uitvoeringsbesluit (EU) 2021/361 van de Commissie van 22 februari 2021 tot vaststelling van noodmaatregelen voor verplaatsingen tussen lidstaten en de binnenkomst in de Unie van zendingen salamanders in verband met infectie met *Batrachochytrium salamandrivorans* (van kracht tot 31 december 2022).

Luik illegaal wild vlees

DOELSTELLING 1. Beter kennen en bewaken van de pathogenen en ziektes die door illegaal wild vlees kunnen worden overgedragen

© Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen

Illegaal wild vlees in beslag genomen tijdens grenscontroles (schildpad)

Tot nu toe werd in de Europese Unie geen enkele ziekte bij mensen, productiedieren of in het wild levende dieren rechtstreeks in verband gebracht met de invoer, verkoop of consumptie van illegaal wild vlees. Een pilootstudie die in 2018 is uitgevoerd door de Universiteit van Luik in opdracht van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu bracht echter de aanwezigheid van sporen van het Afrikaanse varkenspestvirus aan het licht in vleesstalen, waaronder wild vlees, afkomstig uit sub-Sahara-Afrika die illegaal waren ingevoerd via de luchthaven van Brussel. Ze toonde ook de aanwezigheid van 14 potentieel zoönotische bacteriën of bacteriegeslachten en 2 parasieten aan.

Analoog kwamen in een studie uit 2018 van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen sporen van het apenpokkenvirus aan het licht in 3 monsters van wild vlees uit de (sub-)tropen die in Brussel waren verzameld.

ACTIE 15: We zullen een voorlopige inventaris opstellen van de risico's voor de volksgezondheid en diergezondheid alsook voor de biodiversiteit in het kader van de illegale import

- Deze actie zal gebaseerd zijn op de gegevens die in het kader van actie 1 zijn verkregen, zo nodig aangevuld met informatie uit andere bronnen, zoals de wetenschappelijke literatuur.
- 2025-2026
- Federale overheid
- Hoog
- Gemiddeld
- De uitvoering van deze actie zal worden ondersteund door een federaal project (2023-2024) dat gezamenlijk gefinancierd wordt door het wetenschappelijke onderzoek (Belspo - Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid) en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu in het kader van het onderzoeksprogramma Brain-be (INTERCEPT - Monitoring van de handel in exotische dieren, wild vlees en de pathogenen die ze dragen).

ACTIE 16: We zullen een voorlopige inventaris opstellen van de aan de illegale verkoop en consumptie verbonden risico's voor de volksgezondheid en dierengezondheid alsook voor de biodiversiteit

- Deze actie zal gebaseerd zijn op de gegevens die in het kader van actie 2 zijn verkregen, zo nodig aangevuld met informatie uit andere bronnen, zoals de wetenschappelijke literatuur.
- 2026-2027
- Federale overheid
- Hoog
- Gemiddeld

DOELSTELLING 2 Identificeren van de behoeften inzake gezondheidsmonitoring en -bewaking van illegaal wild vlees

ACTIE 17: We zullen de behoeften en de huidige wetenschappelijke capaciteit voor het uitvoeren van monitoring en bewaking van de gezondheids- en milieurisico's aan de grenzen analyseren

- Op basis van de identificatie van de risico's in het kader van actie 15 moet worden bepaald welk soort gezondheidsmonitoring en/of -toezicht aan de grenzen moet worden ingesteld. Deze analyse omvat het bepalen van de in te zetten wetenschappelijke capaciteit, onder meer de laboratoriumdiensten die diagnoses stellen, bemonsteringsprotocollen, identificatie op basis van DNA-sequencing-technieken, en de oprichting van een werkgroep die geconsolideerde wetenschappelijke informatie kan verzamelen, analyseren en verspreiden.
- 2028-2029
- Federale overheid
- Hoog
- Gemiddeld
- De uitvoering van deze actie zal worden ondersteund door een federaal project (2023-2024) dat gezamenlijk gefinancierd wordt door het wetenschappelijke onderzoek (Belspo - Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid) en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu in het kader van het onderzoeksprogramma Brain-be (INTERCEPT - Monitoring van de handel in exotische dieren, wild vlees en de pathogenen die ze dragen).

ACTIE 18: We zullen de behoeften en de huidige wetenschappelijke capaciteit voor het uitvoeren van bewaking van de gezondheidsrisico's verbonden aan de verkoop en consumptie van illegaal wild vlees analyseren

- Op basis van de identificatie van de risico's in het kader van actie 16 zal een analyse worden gemaakt om te bepalen welk soort actie nodig is om de gezondheidsrisico's te bewaken en te beheersen.

- 🕒 2026-2027
- 🎯 Federale overheid
- € Hoog
- 🗣️ Gemiddeld

DOELSTELLING 3 Implementeren van gezondheidsmonitoring en -bewaking aan de grenzen

ACTIE 19: We zullen een monitoring van de gezondheids- en milieurisico's aan de grenzen implementeren en een kenniscentrum ontwikkelen

- 🎯 Op basis van een beter inzicht in de risico's van ziekteverwekkers en ziektes verbonden aan de verkoop van exotische dieren (zie actie 16) en de identificatie van de behoeften (actie 17 en 18), zal gezondheidstoezicht aan de grenzen worden ingesteld. Er zal ook een kenniscentrum worden opgericht om de verkregen gegevens te verzamelen, te verwerken en te verspreiden.

- 🕒 2029
- € Hoog
- 🎯 Federale overheid
- 🗣️ Gemiddeld

- 🔗 De uitvoering van deze actie zal kunnen worden ontwikkeld op basis van de aanbevelingen resulterend uit een federaal project (2023-2024) dat gezamenlijk gefinancierd wordt door het wetenschappelijk onderzoek (Belspo - Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid) en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu in het kader van het onderzoeksprogramma Brain-be (INTERCEPT - Monitoring van de handel in exotische dieren, wild vlees en de pathogenen die ze dragen).

Illegaal wild vlees in beslag genomen tijdens grenscontroles (krokodil)

© Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen

AS 2 Voortdurend verzamelen en centraliseren van gegevens

Dit is een noodzakelijke stap om de evolutie van de handel in exotische dieren op te volgen en de controle erop te vergemakkelijken. De databanken en andere instrumenten van het type 'register' stellen de overheid in staat informatie over de commerciële uitwisselingen te verzamelen. Ze verschaffen essentiële elementen voor het bepalen van de hoeveelheid verhandelde dieren, de betrokken soorten, hun oorsprong, de legaliteit van de commerciële uitwisselingen (gegevens over inbeslagnames) of de beschikbare voorraden. Zij zijn waardevolle bondgenoten bij de uitvoering van het overheidsbeleid, aangezien zij gecentraliseerde, actuele en onafhankelijke gegevens verschaffen die de variaties in de handel kunnen opsporen en aldus de controle kunnen vergemakkelijken.

Specifiek voor de legale handel in exotische dieren bestaat er slechts één internationale databank. Het betreft de CITES-handelsdatabank met meer dan 13 miljoen gegevens over de handel in wilde dieren en meer dan 40.000 wetenschappelijke namen van in de CITES-bijlagen opgenomen taxa. De databank wordt gevuld met de gegevens uit de jaarverslagen die worden verstrekt door de Staten die zich bij CITES hebben aangesloten. Elk jaar wordt ongeveer een miljoen gegevens aangegeven en in de CITES-handelsdatabank opgenomen. Een ander belangrijk instrument, maar dan voor de illegale handel in CITES-soorten, zijn de jaarlijkse verslagen inzake illegale handel waarover verdragspartijen bij CITES moeten rapporteren. Daarvoor is ook de Europese databank EU-TWIX van belang. Ze werd in 2005 opgezet door de Belgische federale politie en TRAFFIC Europe met advies van het Belgische CITES-beheersorgaan en de douane. Ze is ontwikkeld om de nationale instanties belast met de toepassing van de CITES-overeenkomst binnen de Europese Unie te ondersteunen en om beveiligde informatie uit te wisselen over de problematiek van de handel in beschermde wilde dieren.

Via de verschillende acties waarin dit hoofdstuk voorziet, wil België de huidige situatie op het gebied van gegevensbeheer evalueren en bepalen welke acties moeten worden ondernomen om de informatie over de handel in exotische dieren en illegaal wild vlees te verzamelen, te structureren en te centraliseren.

DOELSTELLING 1. Optimaliseren van de traceerbaarheidsinstrumenten om de handel doeltreffend te omkaderen

ACTIE 20: We zullen de instrumenten die worden gebruikt om de traceerbaarheid en de identificatie van de ingevoerde soorten te verzekeren, beoordelen

Op het Europese of Belgische niveau bestaat er geen gecentraliseerd instrument om de handel in exotische dieren vanuit een One World One Health-perspectief te monitoren. Het ontbreken van een totaalbeeld verhoogt het risico op introductie van soorten of ziekteverwekkers die de gezondheid van mens of dier, of de biodiversiteit kunnen aantasten.

Momenteel kunnen op het Europese niveau twee databanken worden doorzocht: de databank voor de soorten beschermd in het kader van CITES en de Europese databank TRACES NT (Trade Control and Expert system New Technology). De laatstgenoemde is een onlineplatform dat door de Europese Commissie is opgericht om de veiligheid van de agrovoedingsketen te waarborgen. Voor levende dieren en producten van dierlijke oorsprong is ze erop gericht om, via een onlinecertificeringsmechanisme, de invoer en uitvoer ervan alsook de verhandeling ervan binnen de Europese Unie te traceren.

Vermits TRACES echter in de eerste plaats gericht is op de veiligheid van de voedselketen en de gezondheid van dieren, is het niet gemaakt om de kwestie van het natuurbehoud te dekken. Ze staat geen grondige analyse van de handel in exotische dieren toe omwille van het ontbreken van een aantal essentiële gegevens. Zo worden bijvoorbeeld de identificatie van soorten niet op een voldoende nauwkeurig taxonomisch niveau gemaakt. Deze mate van detail is echter vereist om de risico's te bepalen die verbonden zijn aan de introductie van deze soorten in de Europese Unie of om de controle erop te waarborgen indien deze soorten worden verboden.

Het centraliseren van de transversale gegevens over de handel in exotische dieren zal helpen om de omvang ervan alsook de risico's voor de gezondheid van mens, dier en milieu beter te bepalen. Op termijn zal dit de ontwikkeling van het overheidsbeleid op deze gebieden verbeteren.

- Een grondige evaluatie maken van de momenteel gebruikte instrumenten die bijdragen tot het verzekeren van de traceerbaarheid van de in België ingevoerde exotische dieren. Op basis van deze beoordeling zullen aanbevelingen worden gedaan om te zorgen voor een algemene en consistente aanpak bij het compileren van de gegevens. De verkregen resultaten zullen het mogelijk maken om te bepalen:
 - of de geanalyseerde instrumenten volstaan om transversale gegevens over de handel in exotische dieren te verkrijgen;
 - of deze instrumenten de toepassing van de controles en vervolgingen in het kader van de strijd tegen de illegale handel in exotische dieren vergemakkelijken;
 - of, hoe en door welke autoriteiten gemeenschappelijke acties, zoals gemeenschappelijke gegevensbanken, moeten worden geïmplementeerd.

 2024-2026

 Federale overheid

 Hoog budget

 Gemiddeld

- De uitvoering van deze actie zal worden ondersteund door een federaal project (2023-2024) dat gezamenlijk gefinancierd wordt door het wetenschappelijk onderzoek (Belspo - Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid) en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu in het kader van het onderzoeksprogramma Brain-be (INTERCEPT - Monitoring van de handel in exotische dieren, wild vlees en de pathogenen die ze dragen).
- TRACES NT omvat momenteel 90 landen met meer dan 55.000 gebruikers wereldwijd. De uitwisseling van de gegevens over goederen gebeurt elektronisch en in real time tussen de bevoegde autoriteiten van het land van oorsprong van de goederen, dat deze certificeert, de betrokken marktdeelnemers en de Europese bevoegde autoriteiten die de goederen ontvangen. Bij invoer worden keur-plichtige dieren en goederen onderworpen aan officiële controles in een grenscontrolepost van de Europese Unie. Als de goederen conform zijn, worden ze door de douane vrijgegeven en mogen ze de Europese Unie binnenkomen. Bij niet-naleving van de Europese regelgeving worden er alarmmeldingen naar de verschillende lidstaten gestuurd.

Op internationaal niveau kunnen ook de databanken van de CITES-website²⁷ of de UNEP-WCMC-website²⁸ als referentie worden gebruikt.

ACTIE 21: We zullen de instrumenten die worden gebruikt om de traceerbaarheid en de identificatie van de op het grondgebied verkochte soorten te verzekeren, beoordelen

Er bestaat een register van de binnenkomst en het vertrek van CITES-soorten die in België worden verkocht. Dit register moet worden bijgehouden door elke Belgische persoon die CITES-dieren aan- en verkoopt, maar de gegevens zijn niet gecentraliseerd. De register kan wel opgevraagd worden door de bevoegde federale overheid. Dit register zou echter best worden herzien en gemoderniseerd, onder meer door opname in het reeds bestaande CITES-online loket, waardoor de gegevens wel gecentraliseerd bijgehouden en geconsulteerd kunnen worden. Het zou interessant zijn na te gaan of dit register kan worden uitgebreid tot andere soorten, zoals de invasieve uitheemse diersoorten, aangezien deze gedurende één jaar na hun opneming in de Europese lijst kunnen worden gehouden en verhandeld. Dit register zal een nuttig instrument zijn voor het toezicht op de verhandelde dieren.

- Het register van binnenkomst en vertrek van door CITES beschermde dieren zal in digitale vorm worden gemoderniseerd. Zo zullen alle handelaars (zowel professionelen als particulieren) elektronisch de jaarlijkse opvolging kunnen verzekeren van de levende dieren die zij verkopen en bezitten. Deze registratieplicht zal worden uitgebreid tot de CITES-soorten die op markten worden verhandeld.

Tevens zal worden nagegaan of het nuttig en haalbaar is dit register uit te breiden tot andere soorten, in het bijzonder potentieel invasieve uitheemse soorten.

- 2025-2027
- Federale overheid en gewesten

²⁷ www.cites.org

²⁸ <http://unepwcmc.org/citestrade>

- € Hoog
- ◐◐ Gemiddeld
- ◐ Dit register is in principe van toepassing voor alle natuurlijke en rechtspersonen die met overwegend commerciële doeleinden, dierlijke soorten of onderdelen van soorten opgenomen op Bijlage A en B van de EU-Verordening inzake CITES verhandelen.

ACTIE 22: We zullen de mogelijkheid evalueren voor houders van exotische dieren om hun dier op een onlineplatform te registreren

Het legale bezit van enkele exotische dieren wordt momenteel geregeld via CITES en via de wetgeving inzake invasieve uitheemse soorten. Aangezien de wetgeving geëvolueerd is en verschillende soorten legaal verworven konden worden zonder dat er specifieke stappen moesten ondernomen worden, kan het interessant zijn aan de particulieren voor te stellen hun dier officieel in een register in te schrijven. Dit voorstel zal in eerste instantie gericht zijn op de invasieve uitheemse soorten in de lijst van de Europese Unie.

Aan de hand van dit register zullen de bevoegde autoriteiten een conformiteitscertificaat kunnen opstellen waarin wordt bevestigd dat het bezit legaal is. Dit certificaat zal kunnen worden gebruikt als verantwoordingsstuk in het kader van verschillende procedures, bijvoorbeeld wanneer de federale autoriteiten de wettigheid van het verkeer van bepaalde gezelschapsdieren controleren in het kader van een grensoverschrijdende verhuizing. Voor CITES wordt er reeds gewerkt met een systeem waarbij de burger een soort die nieuw op Bijlage I werd opgelijst kan aanmelden (CITES-inventaris). Deze inventaris kan online ingediend worden via het CITES-online loket²⁹.

- 👤 De mogelijkheid om een register met betrekking tot het bezit van invasieve uitheemse diersoorten te creëren zal worden geëvalueerd.
- 🕒 2025-2026
- 🎯 Federale overheid en gewesten
- € Geen budget nodig
- ◐◐ Hoog

²⁹ <https://www.health.belgium.be/nl/dieren-en-planten/dieren/wat-cites>

DOELSTELLING 2. Zorgen voor continue gegevensverzameling

ACTIE 23: We zullen ervoor zorgen dat gegevens met betrekking tot de illegale invoer voortdurend worden verzameld

Deze actie beoogt een centralisatie van de bij de grenscontroles verzamelde gegevens. Het ontbreken van één enkele gegevensbank waarin de gevallen van illegale invoer van exotische dieren en wild vlees aan de grenzen worden geïnventariseerd, vormt een belemmering voor de implementatie van een efficiënt preventie-, bewustmakings- en repressiebeleid. Door voortdurende monitoring zal de omvang van de handel kunnen worden bepaald. Momenteel worden alleen de inbeslagnames betreffende de door CITES beschermde soorten officieel opgenomen in de EU-TWIX-databank, die op Europees niveau wordt beheerd. Aldus moet worden bepaald hoe een voortdurende inzameling van relevante gegevens over de handel in exotische dieren en illegaal wild vlees kan worden ontwikkeld.

- Ontwikkeling van een voortdurende verzameling van gegevens met betrekking tot de invoer van exotische dieren en verrichte inbeslagnames (ook van illegaal wild vlees). Deze gegevensverzameling zal worden gevoed door de grenscontroles.
- Continu
- Federale overheid
- Hoog
- Gemiddeld
- De uitvoering van deze actie zal worden ondersteund door een federaal project (2023-2024) dat gezamenlijk gefinancierd wordt door het wetenschappelijke onderzoek (Belspo - Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid) en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu in het kader van het onderzoeksprogramma Brain-be (INTERCEPT - Monitoring van de handel in exotische dieren, wild vlees en de pathogenen die ze dragen).

ACTIE 24: We zullen nagaan of het mogelijk is een gecentraliseerde databank betreffende de invoer van exotische dieren en wild vlees te creëren

De creatie van een gecentraliseerde databank betreffende de invoerstream van exotische dieren en illegaal wild vlees moet op federaal niveau worden overwogen. Deze databank zal het heterogene karakter van de verzamelde inlichtingen oplossen, gegevens structureren en ze op een transversale manier valoriseren volgens het 'One World One Health-benadering'.

- Centralisatie van de federale gegevens uitwisselingen van exotische soorten tot stand brengen, bijvoorbeeld door één enkele gegevensbank op te zetten.
- 2025-2026
- Federale overheid
- Hoog
- Gemiddeld

De uitvoering van deze actie zal worden ondersteund door een federaal project (2023-2024) dat gezamenlijk gefinancierd wordt door het wetenschappelijke onderzoek (Belspo – Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid) en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu in het kader van het onderzoeksprogramma Brain-be (INTERCEPT – Monitoring van de handel in exotische dieren, wild vlees en de pathogenen die ze dragen).

ACTIE 25: We zullen ervoor zorgen dat voortdurend gegevens met betrekking tot de verkoop worden verzameld

Het doel is de nodige instrumenten in te voeren om continu commerciële, administratieve, juridische en wetenschappelijke gegevens te verzamelen over het aantal, het type en de oorsprong van de levende exotische dieren die in dierenwinkels en op markten/beurzen worden verhandeld.

Het CITES-register zal worden gemoderniseerd en, afhankelijk van de resultaten van actie 21, kan een aanbeveling worden gedaan om het mogelijkwerwijs uit te breiden tot andere soorten.

2025-2029

Federale overheid (invoer en CITES-register) en gewesten (register andere soorten)

Hoog

Gemiddeld

AS 3 Controleren

De totstandbrenging van een verantwoorde handel in exotische dieren vereist in de eerste plaats een transparant werkkader met een duidelijke wetgeving aangepast aan de nagestreefde doelstelling. Om de doelstelling te bereiken, moeten de maatregelen waartoe is beslist worden begrepen, aanvaard en toegepast. In die zin is controle een sleutelement van elk overheidsbeleid.

In België is er niet één enkele regelgeving inzake exotische dieren, maar een veelheid van regels die van toepassing zijn naargelang het nagestreefde doel en de betrokken materie: diergezondheid, gezondheid van de mens, natuurbehoud en milieu (voor activiteiten waarvoor een milieuvergunning nodig is). Binnen eenzelfde domein kunnen de regels ook verschillen naargelang de betrokken soorten. Dat is bijvoorbeeld het geval voor het natuurbehoud, waarbij bepaalde soorten beschermd zijn (CITES-soorten) terwijl andere een negatieve invloed hebben op de biodiversiteit, zoals het geval is voor de invasieve uitheemse soorten. Ten slotte maakt de verdeling van bevoegdheden tussen het federale niveau en de gefedereerde entiteiten alsook de spreiding van de dossiers binnen elk bevoegdheidsniveau de Belgische regelgevingskaart voor exotische diersoorten vrij complex.

Via dit hoofdstuk wil België een grondige analyse maken van de verschillende regels die momenteel van toepassing zijn op exotische dieren, de eventuele lacunes en de gevolgen van de lacunes en de eventuele interacties waarin moet worden voorzien. Zo kunnen aanbevelingen worden gedaan om het rechtskader en de controles duidelijker, coherenter en operationeler te maken.

Gemengd luik: levende en dode exotische dieren en exotische dierlijke producten & luik wild vlees

DOELSTELLING 1 Optimaliseren van de wetgeving om de handel beter te controleren

In België worden inbreuken met betrekking tot de handel in exotische dieren in de gehele handelsketen opgespoord. Het gaat om grenscontroles, controles in winkels, dierenwinkels, fokkerijen, op markten en ruilbeurzen, en controles op de e-commerce. De opsporingen worden verricht door verschillende administratieve overheden die op federaal en gewestelijk niveau actief zijn. Doel van de controles is na te gaan of de op internationaal, Europees en nationaal (federaal of gewestelijk) niveau vastgelegde regels worden nageleefd. Er zijn drie soorten officiële controles met betrekking tot exotische dieren:

- Officiële controles in grenscontroleposten ter voorkoming van het binnenbrengen van dierziektes of zoönosen op het grondgebied of in de voedselketen. De grenscontroles worden uitgevoerd in de zeven grenscontroleposten die het nationale grondgebied bestrijken en vallen onder door de Europese wetgeving inzake diergezondheid, waarin de criteria zijn vastgelegd;
- Controles in verband met natuurbehoud, die gericht zijn op het opsporen van inbreuken met CITES-beschermde soorten en invasieve uitheemse soorten;
- Douanecontroles aan de grenzen met als voornaamste doel na te gaan of de douanevoorschriften met betrekking tot het vervoer van goederen en dieren worden nageleefd.

Er bestaan protocollen op federaal niveau om de grenscontroles tussen de verschillende bevoegde instanties te rationaliseren en te optimaliseren. Er vindt ook informele samenwerking plaats tussen de federale en gewestelijke controles-instanties die bevoegd zijn op het vlak van controle.

Om de One World One Health-aanpak te optimaliseren, zou de samenwerking tussen alle betrokken actoren best worden versterkt, zodat op coherente wijze kan worden gewerkt aan de bestrijding van de illegale handel.

ACTIE 26: We zullen een evaluatie maken van de huidige wetgeving, het voor de uitvoering ervan verantwoordelijke personeel, en de technische en financiële middelen

Het doel van deze actie is, vanuit het oogpunt van One World One Health, de wetgevingen en procedures die momenteel in België van toepassing zijn op exotische dieren en wild vlees te onderzoeken. Het transversaal opstellen van een stand van zaken is van cruciaal belang om de samenhang van de aangenomen regels te beoordelen, om waar nodig aanbevelingen voor herziening te doen, en om na te gaan of de administratieve, menselijke en financiële capaciteiten voor de controle ervan toereikend zijn.

Een beoordeling uitvoeren van de wetgevingen, de controlecapaciteiten en procedures, met inbegrip van de bestaande protocollen, die in het kader van de handel in exotische dieren en wild vlees bij de volgende instellingen worden gebruikt:

- Voor de grenscontrole van levende exotische dieren, hun producten en wild vlees: het FAVV (grenscontroleposten), de douanes en de inspectiedienst van de DG Leefmilieu van de FOD Volksgezondheid;
- Voor de controle in winkels, op markten en beurzen: de inspectiedienst van de DG Leefmilieu van de FOD Volksgezondheid (voor de door CITES beschermde soorten), de gewestelijke diensten voor natuurbehoud voor de niet-CITES-soorten.

Het doel van deze beoordeling is wijzen op mogelijke belemmeringen voor een efficiënte controle en op eventuele mogelijkheden voor verbeterde samenwerking tussen de verschillende betrokken inspectie- en controlediensten. Er zullen aanbevelingen worden opgesteld om de situatie te optimaliseren en eventuele belemmeringen te verhelpen.

2024-2026

Federale overheid en gewesten

Geen budget nodig

Gemiddeld

ACTIE 27: We zullen ervoor zorgen dat de wetgevingen wordt aangepast en proportioneel zijn aan de doelstellingen

De handel in exotische dieren is een tamelijk breed werkkterrein, dat de invoer, het transport, het fokken, de verkoop en het houden van dieren omvat. Een van de vereisten voor een verantwoorde handel in exotische dieren is dat de geldende regels consistent zijn en elkaar ondersteunen. Bij wetgeving inzake diergezondheid, gezondheid van de mens of natuurbehoud zijn de invalshoek en de nagestreefde doelstellingen echter meestal heel verschillend.

De One World, One Health-benadering en de integratie van een transversale visie in het overheidsbeleid zullen ertoe bijdragen dat dit doel wordt bereikt. Het zal dus van fundamenteel belang zijn na te gaan of er geen juridische tegenstrijdigheden of leemten zijn die een rem zouden kunnen vormen op het tot stand brengen van een verantwoorde handel, wat bijvoorbeeld het geval is als bepaalde illegale handelingen niet kunnen worden vervolgd en bestraft bij gebrek aan een rechtsgrondslag. Er zullen aanbevelingen worden gedaan om de One World, One Health-benadering zo operationeel mogelijk te maken op wetgevingsniveau.

De wetgevingen inzake de handel in levende en dode exotische dieren en exotische dierlijke producten zullen worden geïnventariseerd en geanalyseerd, met inbegrip van:

- de wetgeving met betrekking tot de internationale handel in wilde dier- en plantensoorten die met uitsterven zijn bedreigd (CITES), de desbetreffende Europese verordeningen en de wet van 28 juli 1981 houdende goedkeuring van de Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten en de bijlagen, gedaan te Washington op 3 maart 1973, alsmede de wijziging aan de overeenkomst; en de uitvoeringsbesluiten ervan;
- de wetgeving inzake invasieve uitheemse soorten, met inbegrip van relevante Europese verordeningen en -de toepasselijke wetgevingen en decreten;
- de douanewetgeving;
- de wetgeving inzake diergezondheid, en met name de Europese regelgeving inzake de invoer van levende dieren en dierlijke producten alsook die inzake invoer van vlees door passagiers.

2025-2027

Federale overheid en gewesten

Geen budget nodig

Gemiddeld

DOELSTELLING 2. Optimaliseren van de grenscontroles

ACTIE 28: We zullen de beheersstructuur aan de grenzen versterken met het oog op optimale controles

Grenscontroles worden momenteel uitgevoerd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) en de douane, hoofdzakelijk in het kader van hun eigen bevoegdheden, maar ook ter ondersteuning van andere federale of gewestelijke bevoegdheden. Dat is bijvoorbeeld het geval voor controles in het kader van het natuurbehoud, waarbij samen met de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu protocollen worden opgesteld voor de toepassing van de CITES-wetgeving en de wetgeving inzake invasieve uitheemse soorten. Goed bestuur tussen alle overheidsactoren is noodzakelijk. Doel van deze actie is een voorstel te doen van een operationeel werkkader waarin de verantwoordelijkheid van alle betrokken autoriteiten duidelijk is vastgelegd.

Bestaande samenwerkingsinstrumenten worden geëvalueerd en zo nodig aangepast of ontwikkeld met duidelijke en degelijke procedures.

Federale overheid

Geen budget nodig

2024-2027

Gemiddeld

ACTIE 29: We zullen de instrumenten evalueren die worden gebruikt voor de traceerbaarheid en identificatie van de aan de grenzen onderschepte exotische dieren en wild vlees

Bij controles kunnen levende dieren of producten van dierlijke oorsprong visueel, d.w.z. op morfologische basis, worden geïdentificeerd. Er worden dan identificatiegidsen opgesteld door de overheden of er wordt een beroep gedaan op wetenschappelijke deskundigen op het gebied van taxonomie. Soms is het niet mogelijk de betrokken soort exact te bepalen, bijvoorbeeld wanneer het gaat om een deel van een soort (zoals een stukje vlees), wanneer er gelijkheid is tussen verschillende soorten of wanneer de soort weinig zichtbaar is (zoals cocons van exotische wormen in een potplant). De soorten moeten dan via DNA-analyse worden opgespoord en geïdentificeerd. De 'genetische barcoding' of 'moleculaire barcoding' ontwikkelt zich steeds verder en wordt steeds belangrijker als controle-instrument.

 Identificeren van de thans beschikbare technieken voor de identificatie van exotische soorten om de controle wetenschappelijk te ondersteunen. Opstellen van aanbevelingen om het gebruik van moleculaire barcoding te optimaliseren, specifiek in het kader van de opsporing van invasieve uitheemse soorten en illegaal wild vlees aan de grenzen.

 2024-2028

 Federale overheid

 Geen budget nodig

 Gemiddeld

 De laboratoria van het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA) en het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN) hebben de 'Barcoding Facility for Organisms and Tissues of Policy concern' (BopCo)³⁰ ontwikkeld, een expertisecentrum voor de identificatie van biologische organismen. Wat de invasieve uitheemse soorten betreft, heeft BopCo een beoordeling van de beschikbare gegevens opgesteld en geconcludeerd dat het voor tal van soorten nog niet mogelijk is de DNA-barcodes te gebruiken wegens het gebrek aan beschikbare DNA-gegevens in de openbare databanken GenBank en BOLD. Daarom de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu en het Nationaal Wetenschappelijk Secretariaat voor Invasieve Uitheemse Soorten een studie hebben gelanceerd aan een barcodingprotocol om de invasieve Nieuw-Zeelandse landplatworm (in alle levensstadia) op te sporen vóór haar introductie op Belgisch grondgebied, gezien de predatie van deze invasieve uitheemse worm op onze inheemse regenworm.

ACTIE 30: We zullen de coördinatie met de internationale transportsector versterken

De transportsector (lucht- en zee-) is een zeer belangrijk kanaal voor de wereldhandel. De lucht- en vaarroutes worden ongewild op frauduleuze wijze gebruikt om exotische soorten illegaal binnen te smokkelen. Om specifiek de stroperij van in het wild levende dieren en de daarmee verband houdende criminele activiteiten te bestrijden, zijn twee initiatieven voor internationale transversale samenwerking gelanceerd:

- 'The Routes partnership' gelanceerd in de Verenigde Staten³¹;

³⁰ <https://bopco.myspecies.info/>

³¹ <https://routespartnership.org/>

- De verklaring van Buckingham gelanceerd in het kader van de Task Force Transport van het Britse initiatief 'United for Wildlife'³².

Door deze verklaring te ondertekenen, worden verbintenissen aangegaan tot:

- het ontwikkelen en ondersteunen van de strijd tegen de handel in wilde soorten via de particuliere transportsector, zoals het beveiligen van de informatie-uitwisseling voor de transportsector om geloofwaardige informatie te ontvangen over de routes die het grootste risico lopen op illegale handel en de methoden die worden gebruikt om te smokkelen;
- het ontwikkelen van een beveiligd systeem voor de uitwisseling van informatie over vermoedelijke gevallen van illegale handel in wilde dieren door de transportsector en de wethandhavingsinstanties;
- het in kennis stellen van de wethandhavingsinstanties van verdachte zendingen en indien mogelijk weigeren dergelijke zendingen te aanvaarden of te verzenden.

De federale overheid zal contact opnemen met de particuliere sector om na te gaan hoe kan worden samengewerkt in de gecoördineerde strijd tegen de illegale handel in wilde dieren, onder meer door zich ertoe te verbinden de Verklaring van Buckingham te ondertekenen.

Met de luchthavens, havens, luchtvaartmaatschappijen en spoorwegstations zullen op nationaal niveau duidelijke procedures worden uitgewerkt die partnerschapsacties identificeren.

2024-2029

Federale overheid

Geen budget nodig

Gemiddeld

ACTIE 31: We zullen een gemeenschappelijk bemonsteringsprotocol implementeren

Bij controles is het soms nodig monsters te nemen om de soort of de herkomst van het vlees te identificeren. Het is belangrijk dat het monster correct wordt genomen om de analyse te waarborgen, maar ook om de eventuele verspreiding van ziekteverwekkers te vermijden. In het kader van deze actie zal worden nagegaan of het mogelijk is een referentieprotocol te ontwikkelen voor het uitvoeren van een aangepaste bemonstering op exotische soorten en wild vlees.

Ontwikkeling van een referentieprotocol om bij grenscontroles gestandaardiseerde bemonsteringen en identificatie van wild vlees mogelijk te maken. Dit protocol zal gebaseerd zijn op de realiteit op het terrein en vooraf moeten worden getest samen met de douanebeambten en FAVV-medewerkers die in de frontlinie staan bij de grenscontroles.

2024-2026

Federale overheid

Gemiddeld

³² <https://unitedforwildlife.org/>

“ Gemiddeld

De uitvoering van de actie zal worden ondersteund door een federaal project (2023-2024) dat gezamenlijk wordt gefinancierd door het wetenschappelijk onderzoek (Belspo - Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid) en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu in het kader van het onderzoeksprogramma Brain-be (INTERCEPT - Monitoring van de handel in exotische dieren, wild vlees en de pathogenen die ze dragen).

Illegaal wild vlees in beslag genomen tijdens grenscontroles (niet geïdentificeerd -antilope?)

Luik verkoop en consumptie van wild vlees

DOELSTELLING 2. Beoordelen van de noodzaak van het implementeren van specifieke controles voor illegaal wild vlees in winkels en restaurants

ACTIE 32: Wij zullen de wetgevingen die momenteel kunnen worden toegepast in geval van illegale verkoop en consumptie van wild vlees beoordelen en hun doeltreffendheid om het probleem aan te pakken bepalen

Om geen gevoel van straffeloosheid te creëren en de illegale handel niet te versterken is het belangrijk dat de overtredingen in verband met de verkoop en consumptie van illegaal wild vlees worden vervolgd. Er zal een analyse worden gemaakt van de wetgevingen die van toepassing kunnen zijn om de meest geschikte juridische invalshoek te bepalen. Het zal ook relevant zijn na te gaan of er interacties mogelijk zijn en of er eventueel juridische inconsistenties zijn. Bij deze analyse moet er rekening worden gehouden met het gegeven dat een deel van het wild vlees volkomen legaal wordt ingevoerd, verkocht en geconsumeerd.

- De volgende wetgeving zal worden geanalyseerd en desgevallend worden aanbevelingen gegeven voor wijzigingen om de verkoop en consumptie van illegaal wild vlees te bestraffen:
- Wetgeving met betrekking tot de nieuwe voedingsmiddelen 'Novel food legislation': Verordening (EU) 2015/2283 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende nieuwe voedingsmiddelen, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 258/97 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EG) nr. 1852/2001 van de Commissie;
 - Wetgeving met betrekking tot CITES;
 - Hygiënewetgeving;
 - Wetgeving betreffende het verbod op de invoer van vlees door passagiers.

 2024-2026

 Federale overheid

 Geen budget nodig

 Gemiddeld

ACTIE 33: Wij zullen specifieke controles op illegaal wild vlees opnemen in de controleacties in restaurants en winkels

Op basis van de resultaten van actie 32 en de bepaling van de meest geschikte wetgeving om de verkoop en consumptie van illegaal wild vlees te bestraffen, zal worden geadviseerd of het nuttig is de controles op te nemen in bestaande programma's (bijvoorbeeld als onderdeel van de hygiënecontroles) of dat er ad hoc controles moeten worden ingevoerd.

- Opneming van de controles op de verkoop en de consumptie van illegaal wild vlees in bestaande controleprogramma's of invoering van een specifiek programma.
- 2025-2029
- Federale overheid
- Geen budget nodig
- Gemiddeld

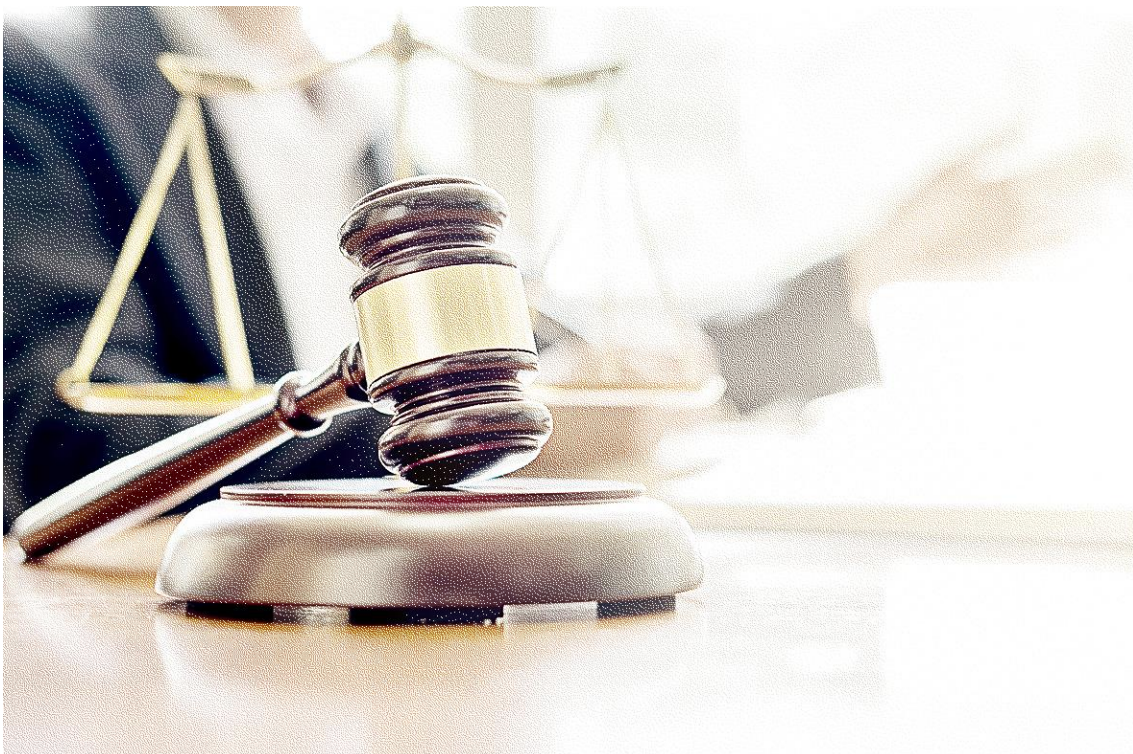

Lemur catta

AS 4 Uitvoeren

Het strafrechtelijk systeem speelt een belangrijke rol bij de bestrijding van de criminaliteit via afschrikking en bestraffing. In geval van een strafbaar feit kunnen de procureurs beslissen om gerechtelijke vervolging in te stellen die tot een proces zal leiden, of om de zaak zonder gevolg te klasseren. Dit strookt met de beginselen van opportuniteit van de vervolgingen en onafhankelijkheid van het parket. Klassering zonder gevolg kan om verschillende technische redenen gerechtvaardigd zijn, zoals het ontbreken van een strafbaar feit, de onmogelijkheid om de daders van het strafbare feit te identificeren of het gebrek aan bewijzen. Het is ook mogelijk dat het dossier wordt geklasseerd aangezien het niet overeenstemt met de prioriteiten van het moment van het misdaadbeleid vastgelegd op het niveau van Justitie. In dit geval kunnen de administratieve procedures waarin de wetten voorzien, voorrang krijgen op de strafrechtelijke vervolgingen en het opleggen van administratieve sancties, zoals een administratieve boete aan de overtreder, mogelijk maken. Er moet op gewezen worden dat klassering zonder gevolg niet gelijkstaat met vrijspraak of seponering, en dat een administratieve sanctie een bestraffend karakter heeft.

Via dit hoofdstuk wil België grondig analyseren hoe en met welk resultaat delicten tegen uitheemse fauna worden vervolgd. Het evalueren van misdaadbeleid veronderstelt een analyse van gegevens die beschikbaar zijn bij besturen, politie en het strafrechtstelsel. Dit werk is nodig om een totaalbeeld te krijgen van de doeltreffendheid van de vervolgingen en de bijkomende acties die moeten worden ondernomen.

Luik levende en dode exotische dieren en exotische dierlijke producten

DOELSTELLING 1. Evalueren van de momenteel ingestelde gerechtelijke vervolgingen tegen de illegale handel in levende exotische dieren en exotische dierlijke producten

Tot nu toe werd de aandacht vooral toegespitst op internationaal en Europees niveau op bepaalde soorten die door het CITES-verdrag zijn beschermd, gezien de banden met de georganiseerde misdaad (ivoor, tijgers, olifanten enz.). Sinds 2016 bestaat er op Europees niveau een actieplan: het EU-actieplan tegen de illegale handel in wilde dieren. Het is in 2022³³. In het nieuwe plan³⁴ ter bestrijding van de handel in wilde dieren worden vier prioriteiten gedefinieerd: een preventiebeleid gericht op de oorzaken (vermindering van de vraag, bestrijding van corruptie enz.), versterking van het juridische en politieke kader voor de bestrijding (door te zorgen voor samenhang van de internationale en Europese verbintenissen en door de burgermaatschappij en de zakenwereld erbij te betrekken), toepassing van de bestaande regelgeving en de beleidsmaatregelen ter bestrijding, en ten slotte versterking van het wereldwijde partnerschap tussen de landen van herkomst, doorvoer en bestemming.

Gezien de negatieve gevolgen van de illegale handel in uitheemse soorten voor de biodiversiteit en het risico op het ontstaan van zoönosen, moet worden nagegaan of de strafrechtelijke reactie haar rol van afschrikking en repressie van overtredingen doeltreffend vervult.

ACTIE 34: We zullen de ingestelde vervolgingen, opgelegde sancties en momenteel geïmplementeerde procedures voor de CITES-soorten evalueren

Deze actie zal bestaan in een grondige evaluatie van de vervolging van de inbreuken voor de CITES soorten, met als referentiebasis de acties gedefinieerd in het actieplan van de Europese Unie tegen de handel in wilde dieren en in de richtlijn van 2008 inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht (en hun respectievelijke aanpassingen aangebracht in 2022 & 2023).

🕒 Deze studie zal de volgende punten bestrijken voor de jaren 2010 tot 2023:

- Analyse van de statistische gegevens over het aantal processen-verbaal dat in aanmerking is genomen voor strafrechtelijke vervolging, met inbegrip van de identificatie van de betrokken soorten en strafbare feiten;

³³ Zie verwijzing in voetnoot op pagina 1.

³⁴ Link met doelstelling 6, actiepunt 2 van het EU actieplan: 'Evenredige, doeltreffende en afschrikkende sancties invoeren en opleggen voor criminaliteit op het gebied van in het wild levende dieren en planten, overeenkomstig de herziene richtlijn inzake milieucriminaliteit (zodra deze is aangenomen), en informatie en goede praktijken uitwisselen om ervoor te zorgen dat deze sancties consequent worden toegepast'.

- Analyse van het aantal en de aard van de dossiers die tot een strafrechtelijke veroordeling hebben geleid, inclusief identificatie van de betrokken soorten en strafbare feiten;
- Analyse van het aantal en de aard van de processen-verbaal die hebben geleid tot een administratieve procedure en een sanctie, inclusief identificatie van de betrokken soorten en inbreuken;
- Analyse van de op Europees en internationaal niveau vastgelegde uitwisselingsprocedures voor de CITES-soorten (bijvoorbeeld in het kader van Europol);
- Analyse van andere relevante informatie, zoals vastgelegde prioriteiten en vervulde behoeften.

2024-2025

Federale overheid

Geen budget nodig

Hoog

ACTIE 35: We zullen de ingestelde vervolgingen, opgelegde sancties en momenteel geïmplementeerde procedures voor de niet-CITES-soorten evalueren

Tot nu toe is in het misdaadbeleid inzake natuurbehoud weinig aandacht besteed aan de niet-CITES-soorten. Die soorten zijn immers grotendeels ongereguleerd, met uitzondering van de invasieve uitheemse soorten, waarvoor sinds enkele jaren wel een juridisch kader bestaat. Het gebrek aan regulering heeft als gevolg dat een groot deel van de handel legaal is. Voor de niet-CITES-soorten die wel worden gereguleerd, bemoeilijkt het gebrek aan gegevens over de verhandeling ervan (zie as 1) elke analyse van de eventuele inbreuken.

In tegenstelling tot de Verenigde Staten heeft België geen wetgeving die vergelijkbaar is met de Lacey Act³⁵. De wetgeving maakt dat een soort die in het land van herkomst illegaal is gevangen en nadien in de Verenigde Staten wordt binnengebracht of verhandeld illegaal kan worden verklaard en valt dus in het toepassingsgebied van de Amerikaanse wet. In de Europese Unie of in België zijn er geen vergelijkbare regelingen en kan in een dergelijke situatie geen enkele inbreuk worden vastgesteld, ondanks de risico's die bepaalde soorten kunnen inhouden voor de biodiversiteit, de diergezondheid of de gezondheid van de mens.

Om vanuit een oogpunt van misdaadbeleid een beter inzicht te krijgen in de niet door CITES gereguleerde exotische diersoorten, zal een officiële evaluatie worden gemaakt van de strafrechtelijke en administratieve vervolgingen ingesteld voor de gereguleerde niet-CITES-soorten (zoals de invasieve uitheemse soorten). De studie zal onder andere de volgende punten bestrijken voor de jaren 2010 tot 2023:

- Analyse van de gegevens over de inbeslagnames van exotische niet-CITES-diersoorten door onder meer de politie en de douane alsook over de opgestelde processen-verbaal;
- Analyse van de statistische gegevens over het aantal processen-verbaal dat in aanmerking werd genomen met het oog op strafrechtelijke vervolging, inclusief identificatie van de betrokken soorten en inbreuken;

³⁵ <https://www.aphis.usda.gov/aphis/ourfocus/planthealth/import-information/lacey-act/lacey-act>

- Analyse van het aantal en de aard van de processen-verbaal die hebben geleid tot een administratieve procedure en sanctie, inclusief identificatie van de betrokken soorten en inbreuken;
- Analyse van alle andere relevante informatie in verband met de actie.

2025-2026

Federale en gewestelijke overheden

Geen budget nodig

Hoog

De actie zal ondersteund worden door de uitvoering Actie 6, vijfde bulletpoint van het actieplan van de Europese Unie tegen de handel in wilde dieren :

Het onderzoeken van de noodzaak, de toegevoegde waarde en de haalbaarheid van een herziening van bestaande maatregelen of het creëren van nieuwe instrumenten om de niet-duurzame handel in wilde dieren en planten terug te dringen (bv. het opstellen van een 'positieve lijst' van soorten waarvan uit de natuur weggehaalde exemplaren mogen worden verhandeld en als huisdier gehouden; [het strafbaar stellen van alle handel in illegaal verkregen in het wild levende dieren en planten](#); of het verplicht stellen van de registratie van alle in de EU binnengebrachte dieren en planten).

DOELSTELLING 2. Zorgen voor opsporing en strafrechtelijke vervolging van ernstige inbreuken inzake illegale handel in levende exotische CITES-diersoorten en producten ervan

Milieucriminaliteit wordt beschouwd als de op twee na grootste criminele activiteit ter wereld, met een jaarlijkse stijging van ongeveer 7% per jaar (Interpol, Europol en UNEP). Meer bepaald wat betreft de misdaad tegen wilde soorten herinnerde het VN-Bureau voor Drugs en Criminaliteit er in 2020 aan dat de handel alle landen ter wereld aangaat. Zoals in het EU-actieplan tegen de handel in wilde dieren (2022) wordt aangegeven, is de Europese Unie een draaischijf voor de handel in wilde soorten. Op Belgisch niveau wordt de handel in door CITES beschermde soorten echter nog niet beschouwd als een prioriteit van het nationale misdaadbeleid, hoewel bepaalde overtredingen tot een veroordeling hebben geleid. Er moet dus worden bepaald of schendingen van het CITES-verdrag, gezien hun mogelijke gevolgen voor de biodiversiteit en de gezondheid alsook hun eventuele verbanden met de georganiseerde criminaliteit, als prioritair moeten worden beschouwd.

ACTIE 36: We zullen onderzoeken of van ernstige misdaden tegen de CITES-diersoorten een prioriteit van het misdaadbeleid moet worden gemaakt

Volgens het Gerechtelijk Wetboek (artikel 143bis, §7) moet het College van procureurs-generaal jaarlijks verslag uitbrengen aan de minister van Justitie. Dit verslag bevat de beschrijving van zijn activiteiten, de analyse en evaluatie van het onderzoeks- en vervolgingsbeleid van het afgelopen jaar, en de prioriteiten voor het komende jaar. Op basis van de in het kader van hoofdstuk 1 verkregen gegevens zal een analyse worden gemaakt om te bepalen of de illegale handel/trafiek in CITES-soorten in dit verslag moet worden opgenomen en aldus als prioriteit voor het toekomstige misdaadbeleid moet worden gepresenteerd. In voorkomend geval zullen

de voor elk arrondissement specifieke prioriteiten moeten worden vermeld op basis van de door de korpschefs geïdentificeerde behoeften.

 Overeenkomstig artikel 144^{quater} van het Gerechtelijk Wetboek, zal het College van procureurs-generaal een analyse uitvoeren om te bepalen of ernstige inbreuken op CITES een prioriteit moeten krijgen in het kader van de bepaling van het misdadaadbeleid. Deze analyse zal de bepaling bevatten van wat onder een 'ernstige inbreuk' op CITES moet worden verstaan. Indien de analyse ertoe leidt dat er een prioriteit van het misdadaadbeleid van moet worden gemaakt, zal een leidraad voor het misdadaadbeleid met betrekking tot deze inbreuken of een ander passend instrument worden ontwikkeld.

 2026-2027

 Federale overheid

 Geen budget nodig

 Hoog

 In deze analyse zal rekening worden gehouden met de toekomstige richtlijn inzake milieucriminaliteit en met het EU-actieplan (2022) tegen de handel in wilde dieren.

Actie 37: We zullen onderzoeken of van ernstige misdaden tegen bepaalde niet-CITES-diersoorten een prioriteit van het misdadaadbeleid moet worden gemaakt

In zijn analyse³⁶ van 2021 bracht EUROPOL de dreiging naar voren dat trafikanten in de Europese Unie het steeds vaker gemunt hadden op niet-CITES-soorten, meer in het bijzonder reptielen. De overtreders omzeilen aldus het wettelijke kader opgesteld voor de beschermde soorten door niet-gereguleerde soorten te verhandelen.

 Overeenkomstig artikel 144^{quater} van het Gerechtelijk Wetboek, zal het College van procureurs-generaal een analyse uitvoeren om te bepalen of ernstige inbreuken op bepaalde niet-CITES-soorten, zoals reptielen, een prioriteit moeten krijgen in het kader van de bepaling van het misdadaadbeleid. Deze analyse zal de bepaling bevatten van wat onder een 'ernstige inbreuk' moet worden verstaan. Indien de analyse ertoe leidt dat er een prioriteit van het misdadaadbeleid van wordt gemaakt, zal een leidraad voor het misdadaadbeleid met betrekking tot deze inbreuken of een ander passend instrument worden ontwikkeld.

 2027-2028

 Federale en gewestelijke overheden

 Geen budget nodig

 Hoog

³⁶ Europol (2021), European Union serious and organised crime threat assessment, A corrupting influence: the infiltration and undermining of Europe's economy and society by organised crime, Publications Office of the European Union, Luxembourg./ https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf.

ACTIE 38: Wij zullen de gerechtelijke samenwerking op Europees niveau ter bestrijding van de transnationale georganiseerde criminaliteit handhaven en versterken

Het transnationale karakter van de georganiseerde milieucriminaliteit vereist een gecoördineerde aanpak onder de autoriteiten verantwoordelijk voor inspectie en toepassing van de regels, en de gerechtelijke autoriteiten. Op Europees niveau is deze coördinatie tussen nationale autoriteiten mogelijk via Eurojust. In 2020 werden 18 misdaden betreffende wilde dieren (CITES en niet CITES soorten) op de 51 zaken in verband met milieucriminaliteit gecoördineerd via EUROJUST.

De betrokkenheid van Eurojust maakt daadwerkelijke internationale coördinatie en samenwerking vanaf het begin van het onderzoek mogelijk, onder meer door te zorgen voor uitwisseling van informatie en ontwikkeling van doeltreffende strategieën. Ook Europol is een belangrijke partner, in die zin dat het de bevoegde autoriteiten van de lidstaten bijstaat in de strijd tegen de georganiseerde en de transnationale criminaliteit. Het aantal transnationale misdrijven op het vlak van wilde dieren vertegenwoordigt ongeveer 1% van het totale aantal gevallen dat momenteel door het Europese agentschap wordt beheerd.

 België zal zijn investering in de Europese gerechtelijke samenwerking op het gebied van criminaliteit tegen wilde dieren handhaven en zo nodig opvoeren. Op nationaal niveau zal worden gezorgd voor regelmatige uitwisseling van informatie om bij te dragen tot de bestrijding van de internationale criminaliteit inzake wilde dieren.

 Continu

 Federale overheid

 Geen budget nodig

 Hoog

 Deze actie zal ondersteund worden door doelstelling 11 van het actieplan van de Europese Unie tegen de handel in wilde dieren:

Verbeteren van de samenwerking, coördinatie, communicatie en gegevensstromen binnen en tussen de lidstaten.

 Eurojust is het agentschap van de Europese Unie voor gerechtelijke samenwerking in strafzaken. Het is opgericht in 2002 en helpt de EU-landen bij de bestrijding van terrorisme en ernstige vormen van georganiseerde misdaad die meerdere EU-landen treffen.

Europol is het Europese misdaadpolitieagentschap gespecialiseerd in misdaadbestrijding. Zijn hoofddoelstelling bestaat erin bij te dragen tot de totstandbrenging van een veiliger Europa, ten behoeve van alle burgers van de Europese Unie. Europol ondersteunt de 27 lidstaten van de Europese Unie in hun strijd tegen de grote internationale criminaliteit en het terrorisme.

ACTIE 39: Wij zullen efficiënte administratieve procedures ontwikkelen wanneer het parket niet vervolgt

Als alternatief voor strafrechtelijke vervolging kan administratieve vervolging worden opgelegd door een administratieve autoriteit. Ze kan leiden tot het opleggen van administratieve sancties zoals een boete. Dit systeem kan in twee gevallen worden toegepast: wanneer het parket beslist een dossier zonder gevolg te klasseren of de wet rechtstreeks in administratieve vervolging voorziet als alternatief voor strafrechtelijke. In België is voorzien in administratieve vervolging in aanvulling op strafrechtelijke vervolging voor een reeks milieuwetgevingen, zoals dat bijvoorbeeld het geval is voor de CITES-wetgeving of de invasieve uitheemse soorten.

- 🎯 Samenwerking: Er zal samenwerking tussen het parket en de bevoegde autoriteiten tot stand worden gebracht met het oog op een passende vervolging van strafbare feiten in verband met de handel in exotische dieren.
- 🎯 Er zal een analyse van de betrokken wetgevingen worden gemaakt om zich ervan te vergewissen dat deze voorzien in een administratieve procedure die gemakkelijk kan worden geoperationaliseerd en op collaboratieve wijze kan worden uitgevoerd.
- 📅 2024-2025
- 🎯 Federale en gewestelijke overheden
- 💶 Geen budget nodig
- 🗣️ Hoog

Kameleon

Luik wild vlees

DOELSTELLING 1. Evalueren van de momenteel ingestelde gerechtelijke vervolgingen tegen de handel in illegaal wild vlees

ACTIE 40: We zullen nagaan of de illegale invoer van wild vlees alsook de illegale verkoop en consumptie daarvan prioriteit moeten krijgen in het misdadaadbeleid

De illegale handel in wild vlees wordt momenteel op gerechtelijk niveau aangepakt in de bredere context van de inbreuken op de veiligheid van de voedselketen. Momenteel wordt aan dit soort gedrag geen bijzondere aandacht besteed in termen van misdadaadbeleid, met uitzondering van de inbreuken met betrekking tot de CITES-soorten.

 Overeenkomstig artikel 144^{quater} van het Gerechtelijk Wetboek, zal het College van procureurs-generaal een analyse uitvoeren om te bepalen of ernstige inbreuken op CITES in verband met invoer, verkoop of illegale consumptie van wild vlees een prioriteit moeten krijgen in het kader van de bepaling van het misdadaadbeleid. Deze analyse zal de bepaling bevatten van wat onder een 'ernstige inbreuk' op CITES moet worden verstaan. Indien de analyse ertoe leidt dat er een prioriteit van het misdadaadbeleid van wordt gemaakt, zal een leidraad voor het misdadaadbeleid met betrekking tot deze inbreuken of een ander passend instrument worden ontwikkeld.

 2025-2026

 Federale overheid

 Geen budget nodig

 Hoog

AS 5 Sensibiliseren

De in dit plan ontwikkelde acties moeten worden ondersteund door een algemeen pedagogisch project ter sensibilisering en bewustmaking van de actoren die deelnemen aan de handel in exotische diersoorten. Onder de actoren wordt in het bijzonder aandacht besteed aan de professionals in de sector en aan de particulieren. Zij zijn immers de belangrijkste schakels in vraag en aanbod en het is via hun inzet voor verantwoorde handel dat het plan vruchten zal kunnen afwerpen. Voor wild vlees zijn het de passagiers en toeristen die met steun van de luchtvaartsector moeten worden gesensibiliseerd.

De bescherming van de biodiversiteit, de diergezondheid en de gezondheid van de mens moeten aldus als waarde-indicator worden geïntegreerd bij de aankoop van exotische dieren of het binnenbrengen ervan als vlees of producten. Communiceren over risico's voor de biodiversiteit, de diergezondheid en de gezondheid van de mens is echter niet gemakkelijk, zeker niet als het de bedoeling is dat op een interdisciplinaire manier te doen. De risicoperceptie varieert immers naargelang de betrokken gesprekspartner (liefhebber van exotische dieren, consument van wild vlees, eigenaar van een dierenwinkel enz.). Met die percepties zal rekening moeten worden gehouden om een sensibiliseringscommunicatie en -strategie op te zetten die aangepast zijn aan de verschillende actoren en gebaseerd op informatie die voor iedereen begrijpelijk is.

Via deze as wil België, in dit stadium, communicatiemiddelen ontwikkelen voor drie soorten actoren: eigenaars en liefhebbers van exotische dieren, professionals in de verkoop van exotische dieren en toeristen, passagiers en consumenten van illegaal wild vlees.

Luik levende en dode exotische dieren en producten daarvan

DOELSTELLING 1. De sensibilisering over het belang van verantwoorde handel in exotische dieren versterken

ACTIE 41: We zullen het grote publiek en de liefhebbers van exotische dieren sensibiliseren van de ecologische en gezondheidsrisico's die aan het houden van exotische dieren verbonden zijn

De instemming van het publiek met de maatregelen van het plan is cruciaal. De keuzes die de liefhebbers van exotische dieren of het grote publiek maken, zijn essentieel om de negatieve gevolgen voor de biodiversiteit of de gezondheid te voorkomen. Aldus zijn de alledaagse handelingen heel belangrijk om de verschillende acties van het plan te ondersteunen. Het is bijvoorbeeld fundamenteel dat de dieren legaal en in optimale gezondheidsomstandigheden worden gehouden en dat zij nooit opnieuw in de natuur worden vrijgelaten.

De uitdaging van elke communicatie is het publiek te informeren en te sensibiliseren, en zijn keuzes en attitude positief te beïnvloeden. Informatie over de uitdagingen, effecten en risico's die samenhangen met het verwerven en houden van exotische dieren, moet vlot toegankelijk en begrijpelijk zijn voor het grote publiek en de liefhebbers.

Er zal een algemene communicatiestrategie worden ontwikkeld om het publiek te sensibiliseren over de ecologische en gezondheidsuitdagingen verbonden aan het verwerven en houden van exotische dieren. Ze zal bedoeld zijn om een totaalbeeld te geven van de verschillende betrokken gezondheids- en biodiversiteitsuitdagingen door hun onderlinge samenhang te belichten.

Het al bestaande communicatiemateriaal zal worden verbeterd en geïntegreerd in deze strategie, die zal kunnen worden aangepast naargelang de doelgroep of specifieke thema's (zoals invasieve uitheemse soorten, dierziektes of door CITES beschermde soorten). Deze strategie zal de uitwerking bevatten van een nationale portaal waarop geactualiseerde informatie kan worden gevonden over de toepasselijke reglementering (die soms verschilt naargelang het betrokken gewest of de soort) en de prioritaire gezondheidsrisico's waarvoor waakzaamheid geboden is.

2024-2029

Federale overheid en gewesten

Hoog

Gemiddeld

Voor het deel over CITES-diersoorten zal deze actie ondersteund worden door doelstelling 1, subactie 2, van het EU-actieplan tegen de illegale handel in wilde dieren "Verminderen van de vraag van de consument naar illegaal verhandelde wilde dieren en planten":

Bewustmakingsactiviteiten en doelgerichte, op sociale wetenschappen gebaseerde vraagverminderingsactiviteiten uitvoeren, met name gericht op gedragsverandering bij de consument in de EU. Dergelijke activiteiten op andere belangrijke markten van bestemming ondersteunen. Prioriteit geven aan activiteiten die gericht zijn op het terugdringen van de vraag naar in het wild levende reptielen, amfibieën, vogels, glasalen, Afrikaanse olifanten, neushoorns, schubdieren en geneesmiddelen/supplementen die illegaal geoogste wilde planten bevatten. Consumenten bewust maken van het onderscheid tussen legale en illegale handel.

- Voor het deel omtrent de invasieve uitheemse soorten zal deze actie worden ondersteund door de uitvoering van het nationaal actieplan voor de aanpak van de onopzettelijke introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten (IUS) van de Unielijst in België, aangenomen op 23 juni 2022:

Sensibiliseren van het publiek

Gecoördineerde intergewestelijke communicatiecampagne ter sensibilisering voor de risico's verbonden aan niet-inheemse soorten die als gezelschapsdieren of sierplanten worden ingevoerd. Deze campagne zou onder meer kunnen worden gevoerd via een persbericht dat gelijktijdig in mei (op het hoogtepunt van het tuinseizoen) wordt gepubliceerd, via bewustmakingsartikelen in de publicaties van belangrijke beroepsfederaties en via tv-spots. Deze campagne zal worden ontworpen in coördinatievergaderingen.

- Tot nu toe zijn verschillende campagnes gevoerd, in het bijzonder op het gebied van natuurbehoud in het kader van de door CITES beschermde soorten, invasieve uitheemse soorten of diergezondheid (bijvoorbeeld voor de bestrijding van *Batrachochytrium salamandrivorans*, een exotische ziekteverwekker die dodelijk is voor de inheemse salamanders).

ACTIE 42: We zullen de professionals sensibiliseren over de toepasselijke wetgeving alsook de ecologische en gezondheidsrisico's die verbonden zijn aan de verkoop van exotische dieren

De professionals die exotische dieren commercialiseren zijn uiterst belangrijke actoren in de handelsketen. Zij moeten zich ervan vergewissen dat de soorten die zij verkopen, legaal kunnen worden verhandeld, bijvoorbeeld door te controleren of het geen verboden invasieve uitheemse soorten zijn en na te gaan of aan de voorwaarden is voldaan die voor bepaalde soorten gelden (bijvoorbeeld CITES-soorten waarvoor certificaten van toepassing zijn).

Een doordacht beheer van hun stock is ook onmisbaar om de traceerbaarheid van de soorten (herkomst, onttrekking aan de in het wild levende dieren, tussenliggende contacten, aantal geboortes ter plaatse enz.) en de naleving van de geldende gezondheidsmaatregelen te waarborgen. Voor niet-gereguleerde soorten is het belangrijk dat professionele verkopers worden bewustgemaakt inzake de ecologische en gezondheidsrisico's die bepaalde soorten kunnen opleveren. Als directe gesprekspartners van de kopers zijn zij ook eerstelijnsactoren voor het verstrekken van heldere en verantwoorde informatie.

Het is echter niet evident om een absoluut kennisniveau te bereiken inzake de toepasselijke wetgevingen alsook de gezondheids- en milieurisico's. De hoeveelheid beschikbare informatie kan immers heel groot zijn, gezien de diversiteit van de toepasselijke materies (natuurbehoud, gezondheid van de mens en diergezondheid) en het beschouwde bevoegdheidsniveau (federaal of gewestelijk). De professionals moeten aldus gemakkelijk toegang kunnen hebben tot geactualiseerde en begrijpelijke informatie op het juiste bevoegdheidsniveau.

 Er zullen bewustmakings- en voorlichtingsacties worden georganiseerd om de kennis van de professionals aangaande de gevolgen voor natuurbehoud, diergezondheid en gezondheid van de mens in verband met de handel in exotische dieren te vergroten. Deze acties zouden kunnen omvatten:

- de uitwerking van een nationale portaalsite waarop geactualiseerde informatie kan worden gevonden over de toepasselijke reglementering (die soms verschilt naargelang het betrokken gewest of de soort) en de prioritaire gezondheidsrisico's waarvoor waakzaamheid geboden is;
- jaarlijkse infosessies bij de dierensector over bepaalde specifieke onderwerpen, bijvoorbeeld over door de handel overgebrachte dierziektes en de wijze waarop een systeem voor 'clean trade' kan worden geïmplementeerd;
- bewustmakings- en voorlichtingsacties bij de organisatie van dierenmarkten in België.

 2024-2029

 Federale overheid en Gewesten

 Gemiddeld

 Gemiddeld

 Voor het deel omtrent de invasieve uitheemse soorten zal deze actie worden ondersteund door de uitvoering van het nationaal actieplan voor de aanpak van de onopzettelijke introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten (IUS) van de Unielijst in België, aangenomen op 23 juni 2022:

De dialoog aangaan met de professionele belanghebbenden om de Europese gedragscodes [nvdr: onder andere die van de Raad van Europa met als titel 'Gezelschapsdieren en invasieve uitheemse soorten'] om te zetten in operationele richtsnoeren in verschillende formaten (samenvatting, folder, affiche) voor (gezelschaps)dieren en planten (tuinbouw en invasieve uitheemse plantensoorten) [nvdr: planten maken geen deel uit van dit plan] en om het belang van de toepassing van onder meer labels of certificaten van goede praktijken te beoordelen. Promoten en verspreiden van deze gedragscodes.

ACTIE 43: We zullen de passagiers bewustmaken van het belang van verantwoord toerisme met betrekking tot exotische dieren

Toerisme is een activiteit die positieve gevolgen heeft, onder andere economische, voor de plaatselijke bevolking. Het draagt bij tot de strijd tegen armoede via de creatie van banen en de verkoop van lokale producten aan de toeristen. Toerisme heeft soms echter ook negatieve gevolgen voor het milieu alsook voor de gezondheid van mens en dier. Dit is onder meer het geval wanneer passagiers terugkeren met illegale souvenirs van dierlijke oorsprong (nvdr: ook voor souvenirs van plantaardige oorsprong, maar dit aspect maakt geen deel uit van het plan).

Daarom is het van essentieel belang de reizigers te sensibiliseren voor een gedrag als actoren van duurzaam toerisme.

 Er zal een informatiecampagne worden georganiseerd voor toeristen die naar het buitenland gaan over het belang om geen exotische dieren of dierlijke producten mee te brengen om de biodiversiteit in stand te houden en te vermijden dat pathogenen worden geïntroduceerd die schadelijk zijn voor de inheemse biodiversiteit, de gezondheid van dieren en de gezondheid van de mens.

 2024-2029

 Federale overheid

 Gemiddeld

 Gemiddeld

 Voor het deel over invasieve uitheemse soorten zal deze actie worden ondersteund door de uitvoering van het nationaal actieplan inzake prioritaire routes voor onbedoelde introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten (IUS) van de lijst van de Unie in België, aangenomen op 23 juni 2022. Dit plan voorziet in een communicatiestrategie bestemd voor passagiers over planten, maar zal worden uitgebreid tot de problematiek van de invasieve uitheemse diersoorten.

 Tot nu toe zijn er al verschillende campagnes gevoerd, in het bijzonder in het kader van de door CITES beschermde soorten (<https://www.health.belgium.be/nl/dieren-en-planten/dieren/cites-en-bedreigde-soorten/ik-reis-met-bedreigde-dier-plantsoorten-wat-moet>) of van BeBiodiversity (de federale campagne voor biodiversiteit).
<https://bebiodiversity.be/elke-soort-zijn-eigen-habitat/>
<https://bebiodiversity.be/een-zeldzaam-dier-is-geen-souvenir/>

Luik wild vlees

Doelstelling 1. Versterken van de sensibilisering omtrent de risico's verbonden aan de illegale invoer van wild vlees

ACTIE 44: Wij zullen een algemene communicatiestrategie voor passagiers opzetten

Volgens een studie uitgevoerd in Brussels Airport in 2017-2019 zou de illegale invoer van wild vlees bestemd zijn voor privé- of gezinsconsumptie. Uit interviews die in 2018 werden afgenomen op vraag van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen bleek dat een meerderheid van de mensen weet dat het verboden is om wild vlees mee te brengen en op de hoogte is van de gezondheidsredenen die daarvoor worden aangehaald. Ondanks dit verbod blijven bepaalde passagiers illegaal wild vlees invoeren. De redenen zijn hoofdzakelijk van culturele aard en hebben tot doel de traditie van het land van oorsprong in stand te houden of zich sociaal te positioneren met vlees dat als een luxeproduct wordt beschouwd. Om de illegale invoer te beteugelen moet een sanctiebeleid worden ontwikkeld. Als wij een beslissende invloed willen hebben op het illegale gedrag, moet dit gepaard gaan met een voorlichtings- en bewustmakingsactie om dit soort gedrag te veranderen, opdat de redenen en de uitdagingen in verband met het verbod door iedereen zouden worden begrepen.

Er zal een informatie- en bewustmakingscampagne worden georganiseerd voor passagiers over het belang voor de biodiversiteit en de gezondheid om geen wild vlees in hun bagage mee te nemen.

2024-2029

Federale overheid

Gemiddeld

Hoog

Vanaf 2023 zal een bewustmakingscampagne over het belang van biodiversiteit voor onze gezondheid worden georganiseerd door het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu in verschillende transitpunten voor passagiers zoals luchthavens.

ACTIE 45: We zullen een algemene communicatiestrategie voor verkopers en consumenten opzetten

Bij enkele controles uitgevoerd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) in winkels en restaurants is illegaal wild vlees ontdekt. Een studie van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen heeft bevestigd dat er in België een zwarte markt bestaat waarmee het mogelijk is zich volgens een vrij complexe modus operandi te bevoorraden. Die markt is per definitie cryptisch en weinig toegankelijk. Het bestraffen van verkopers die in overtreding zijn, is een van de acties waarin het plan voorziet, maar aanvullend dient er een proactieve actie te worden overwogen, waarbij een selectie van winkels en restaurants die mogelijk wild vlees verkopen, wordt geïnformeerd. De informatie zal kunnen worden verstrekt tijdens regelmatig georganiseerde controles in het kader van andere wetgevingen, zoals bijvoorbeeld die betreffende de veiligheid van de voedselketen.

- Er zal een informatie- en bewustmakingscampagne worden georganiseerd voor bepaalde winkels en restaurants die in het kader van hun activiteiten mogelijk wild vlees aankopen.
- 2026-2029
- Federale overheid
- Gemiddeld
- Hoog

Afrikaans luipaard

leguaan

Nationaal plan voor een verantwoorde handel in exotische dieren
Contact namens de Nationale Task Force 'Sustainable Wildlife Trade' van de uitgebreide
interministeriële conferentie voor Leefmilieu:

**Federale overheidsdienst (FOD) Volksgezondheid,
Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu**

DGEM-Dienst Biodiversiteit en Governance

Galilleelaan 5 bus 2, 1210 Brussel